

**A Sóstói-erdő (HUHN20109)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Debrecen
2020.

Készítette

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület
Bogland Természet-, és Környezetvédelmi Betéti Társaság
BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.

Vezető szakmai koordinátor

Kapocsi István

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Tóth Pál

Dr. Juhász Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Szigetvári Csaba

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Hasznosi László

Közreműködő szakértők

Barna Péter

Dr. Horváth Roland

Lukács Attila

Dr. Magura Tibor

Dr. Szigetvári Csaba

Szabó Gyula

Tóth Pál

Tokaji Kitti

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2020.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1.	A terület azonosító adatai.....	5
1.1.	Név.....	5
1.2.	Azonosító kód.....	5
1.3.	Kiterjedés.....	5
1.4.	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	5
1.4.1.	Jelölő élőhelyek.....	5
1.4.2.	Jelölő fajok.....	5
1.5.	Érintett települések.....	5
1.6.	Egyéb védettségi kategóriák.....	6
1.7.	Tervezési és egyéb előírások.....	6
1.7.1.	Természetvédelmi kezelési terv.....	6
1.7.2.	Településrendezési eszközök.....	6
1.7.3.	Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	6
1.7.4.	Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek.....	7
1.7.5.	Halgazdálkodási tervek.....	7
1.7.6.	Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	7
1.7.7.	Egyéb tervek.....	7
2.	Veszélyeztető tényezők.....	8
3.	Kezelési feladatok meghatározása.....	14
3.1.	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	14
3.2.	Kezelési javaslatok.....	16
3.2.1.	Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE).....	16
3.2.2.	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	38
3.2.3.	Fajvédelmi intézkedések.....	39
3.2.4.	Kutatás, monitorozás.....	39
3.3.	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	42
3.3.1.	Agrártámogatások.....	42
3.3.2.	Pályázatok.....	46
3.3.3.	Egyéb.....	47
3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	47
3.4.1.	Felhasznált kommunikációs eszközök.....	47
3.4.2.	A kommunikáció címzettjei.....	47
3.4.3.	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	48

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Sóstói-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20109
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	280,41 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyeppölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*)
- Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

1.5. Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Nyíregyháza

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége(%)
		(ha)	(%)	
Nyíregyháza	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	280,41ha	100,00%	1,02%

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A tervezési terület nem érint különleges madárvédelmi területet.

A tervezési terület az Országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetének (100%) része.

A tervezési terület teljes egészében az Országos Ökológiai Hálózat magterület (85,85%) és ökológiai folyosó (0,62%), pufferterület (0,23%) övezetével átfed.

<u>Típus</u>	<u>Kód</u>	<u>Név</u>	<u>Átfedés</u> (ha)	<u>Átfedés</u> (%)	<u>Kapcsolódó</u> <u>jogszabály száma</u>
országos ökológiai hálózat magterület övezet	MT	-	240,73 ha	85,85%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területren dezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény.
országos ökológiai hálózat pufferterület övezet	PT	-	0,65 ha	0,23%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területren dezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény.
országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezet	OF		1,72 ha	0,62%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területren dezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

E-Misszió Egyesület kezdeményezte a terület védetté nyilvántartását. A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye közgyűlésének 19/2011. (XII.1.) önkormányzati rendelete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési terve elfogadásáról.

5/2020. rendelet Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Területrendezési szabályzatáról

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének 21/2007. (VI.12.) KGY rendelete helyi építési szabályzatának módosításáról és egységes szerkezetű szövegének megállapításáról.

110/2009 (V.25.) határozat Nyíregyháza, településszerkezeti terv módosításáról

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A Nyíregyházi erdőtervezési körzet erdőterve. Jelenleg folyik a körzeti erdőtervezés.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A Sóstói-erdő kiemelt természetmegőrzési terület a Tiszántúli Vadgazdálkodási táj Nyírségi Vadgazdálkodási tájegységébe és Tiszamenti Vadgazdálkodási tájegységébe tartozik. A tájegység vadgazdálkodására a Tiszántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 13/2018. (VII. 3.) AM rendeletben foglaltak az irányadóak.

Aranyfácán Földtulajdonosi Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-852550-109) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszama: SZ-10/83/00887-2/2019.

Királytelek Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-857550-111) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszama: SZ-10/83/00867-7/2019.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen halgazdálkodási vízterület nem található, így halgazdálkodási terv sem vonatkozik rá.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

2-3 Lónyai-főcsatorna alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság. Elfogadás dátuma: 2016. április. Érvényes: 2027-ig.

(<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> alapján)

1.7.7. Egyéb tervek

Nyíregyháza Sóstói Parkerdő közjóléti fejlesztési terve, MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság Regionális és Zöldövezeti Tervező Osztály, 2007., Szerz.sz.: II/5-617/2006.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő, illetve jelölő státusra javasolt élőhelyre vagy fajra, és milyen módon gyakorol hatást?
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	95	<p>9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): Az inváziós fajok közül spontán terjedés révén jelenleg a fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) szinte kivétel nélkül minden jelölő élőhelynek minősülő és tájidegen fafajú erdőrésztben jelen van, idős, fiatalos állományokban és felújításokban is, olykor igen nagy tömegben. Széles körben elterjedt emellett a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), az amerikai alkörmös (<i>Phytolacca americana</i>); szűkebb elterjedéssel jellemezhető a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), az amerikai kőrös (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), és a gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>). A felsorolt fajok többfelé jellemzőek, néhol tömegesek. Az inváziós fajok leginkább a felritkuló lombkoronájú, szárazabb tölgyesekben érvényesülnek, ahol megfelelő beavatkozás nélkül akácos-kései meggyes, nitrofil aljnövényzetű, leromlott, a jelölő élőhely megsemmisüléséhez vezető állapotok alakulnak ki. Jelentős invázió tapasztalható ezen kívül a felújításokban és a nem megfelelően záródó fiatalosokban, ahol ápolás hiányában megakadályozhatják a jelölő élőhely megfelelő természetességű kifejlődését.</p> <p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A növény termőhelyét az inváziós fajok közül a kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) és a fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) terjedése veszélyezteti. Az említett tájidegen fásszárú fajok állományának esetleges záródása esetén a jelölő növényfaj visszaszorulásával kell számolni.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az idegenhonos inváziós fajok jelenléte negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státuszra javasolt bogárfajokra, hiszen ezek az idegenhonos inváziós fajok a vizsgált bogaraknak nem élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeik, továbbá az idegenhonos, inváziós fajok kedvezőtlenül átalakíthatják az őshonos fafajú erdőállományok szerkezetét, megakadályozhatják az őshonos fafajok természetes felújulását, hozzájárulva ezzel a közösségi jelentőségű bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeinek csökkenéséhez.</p>
I.01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	20-25%	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): Széles körben elterjedt a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) és a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>). Az inváziós fajok leginkább a felritkuló lombkoronájú, szárazabb tölgyesekben érvényesülnek, ahol a jelölő élőhely

				megsemmisüléséhez vezető állapotok alakulnak ki. Jelentős invázió tapasztalható ezen kívül a felújításokban és a nem megfelelően záródó fiatalosokban, ahol ápolás hiányában megakadályozhatják a jelölő élőhely megfelelő természetességű kifejlődését.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	95	<p>9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A területen az elmúlt évtizedek szárazodása és talajvízszint-csökkenése minden jelölő erdei élőhelytípusra erős átalakító hatással van. Az erdőalkotó fajok felújulóképessége, növekedése a kiszáradás következtében erősen gátolt, az idős állományok egészségi állapota romlik, a más termőhelytűró képességű inváziós fásszárúak versenyhelyezete javul. Az átalakulás az erdő minden szintjét érinti, elsősorban a nedvességkedvelő erdei karakterfajok eltűnésével lehet számolni. Az erdőssztyepp-tölgyesekhez sorolható állományok átalakulása az őshonos állományok felritkulását követő akácinvázió miatt igen gyors és drasztikus lehet.</p> <p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): Az élőhely klímaváltozással összefüggő száradása következtében megváltozhat a jelölő növényfaj számára optimális talaj- és mikroklíma. Az elmúlt években a létező állomány virágzása csak megfelelően csapadékos években volt tapasztalható. A száradás tehát fokozottan negatív hatással van a populáció fennmaradására, reprodukciós képességére.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A klímaváltozással összefüggő kiszáradás hosszú távon, közvetve negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státuszra javasolt bogárfajokra, hiszen a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeül szolgáló őshonos fajú erdőállományok tartós fennmaradását, felújulását veszélyezteti.</p>
B15	Előregedett erdők csökkentését célzó erdőkezelés	H	36	<p>9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A jelölő élőhelynek minősülő idős állományok felújítása a jelenleg – üzemi méretekben – rendelkezésre álló legkíméletesebb technológiákkal is kockázatot jelent, még őshonos fajú felújítás esetén is komoly kockázat az élőhely megőrizhetősége szempontjából. Egyik fontos probléma, hogy a felújítással járó kisebb vagy nagyobb mértékű talajmunkák, a közelítés, majd az ápolás révén az aljnövényzet ritka – kis populációméretben fennmaradt - specialista fajok tűnhetnek el véglegesen. Másrészt számos tájidegen inváziós faj terjedésének nyit utat a vágásterületek megjelenése a zárt erdőállomány területén.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A felújítási területeken a közösségi jelentőségű bogárfajok számára létfontosságú idős fák, holtfa túlnyomó része lokálisan eltűnik. A nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) tápnövénye és szaporodási helye az idős kocsányos tölgy, a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) lárvájának és imágójának is a legfontosabb élőhelye a néhány éve elhalt, lábon álló vagy elfekvő őshonos fák holt faanyaga. A hagyásfák meghagyása valamelyest mérsékli a problémát. Hosszabb távon természetesen a felújítás biztosítja, hogy évtizedek múltán is legyen a jelölő fajok számára szükséges élő és holt faanyag, de lokálisan és</p>

				időszakosan számolni kell a negatív hatással, és figyelembe szükséges venni az erdőgazdálkodási beavatkozások tervezésénél.
B17	Erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok	H	36	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A felújítással járó kisebb vagy nagyobb mértékű talajmunkák, különösen a teljes talajelőkészítés révén az aljnövényzet ritka – kis populációméretben fennmaradt - specialista fajai tűnhetnek el véglegesen.
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	H	0,5	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): Bár a jelölő élőhely állományaiban az elmúlt évtizedben alapvetően őshonos, tájhonos fajokkal történik a felújítás, a legszárazabb buckatetői termőhelyeken – ahol éppen a pusztai tölgyesek erősen felnyíló típusának lenne potenciálisan alkalmas az élőhely – jellemző a nem tájhonos erdei fenyő (<i>Pinus sylvestris</i>) alkalmazása a megfelelő záródású erdőállomány létrehozása érdekében. Ez a gyakorlat lényegében kizárja a pusztai tölgyesek nyílt nagyrészt fátlan élőhelyi komponensének kialakítását ezeken a termőhelyeken.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is	M	36	Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A holt faanyag eltávolítás negatívan hat a faj populációméretére, hiszen lárvájának és imágójának is élőhelye a néhány éve elhalt lábon álló vagy elfekvő holt faanyag.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	M	10	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A Sóstói-erdő területét forgalmas műút és vasútvonal szeli át. Ezek a vonalas létesítmények a jelölő élőhely természetes életközösségeire fragmentációs (elszigetelő, felszabdoló) hatásúak, szegélyzónájuk gyom- és inváziós fajok, esetleges kártevők terjedési útvonalai, továbbá speciális beavatkozásokat keletkeztetnek (pl. balesetveszélyes fák eltávolítása, esetleg vegyszeres gyomirtás). A szállítási útvonalak baleset esetén szennyezés, tűzveszély forrásai. Nagy hősincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A Sóstói-erdőt átszelő forgalmas műúton, illetve a vasút vonalán a jelölő bogárfajokat rajzás idején gázolás miatti pusztulás veszélyezteti.
F09	Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése	M	95	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési terület egészén, de különösen a műutakról jobban megközelíthető helyeken, illetve az erdőlátogatók által frekvenciált közjóléti létesítmények környezetében nagyon jellemző az illegális hulladéklerakás és szemetelés. A lerakott hulladékhalmok alatt az élőhely eredeti élővilága elpusztul, hosszabb időre leromlik, elgyomosodik. Veszélyes/mérgező/gyűlékony hulladék elhelyezése az élőhelyet tartósabban és nagyobb kiterjedésben károsíthatja.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	M	95	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A jelentős létszámú vadállomány (elsősorban az őz) a természetes újulat és a fiatalosok rágásával számottevő módon csökkenti az erdő felújulóképességét és felújíthatóságát. A felújítások vadhatástól való védelme miatt vadvédelmi kerítések létesítése szükséges, amelyek nyomvonala a kerítésépítéssel járó

				<p>bolygatás és a korlátozott kezelési lehetőségek miatt inváziós és gyomfajok terjedési forrása. Az időszakosan és kisebb mennyiségben előforduló vaddisznó kártétele a túrás, talajforgatás miatt gyomosodás és egyes inváziós fajok terjedésének forrása.</p> <p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A jelölő növényfaj egyetlen ismert élőhelyén volt példa kiterjedt vaddisznótúrára. A vaddisznó tartós, vagy ismétlődő jelenléte esetén komoly kockázatot jelent, hogy az állatok kitúrják a talajból a növényeket, és a felszaggatott gyepekben utat nyitnak az inváziós- és gyomfajok terjedésének.</p>
G09	Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)	M	36	<p>9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési területen – főként az április-májusi időszakban – jellemző a szórványos, vagy éppen nagy tételű, kereskedelmi célú vadvirágszedés és egyéb növénygyűjtés, és az éti csiga illegális gyűjtése, ami közvetlen károsodást okoz az érintett – részben a jelölő élőhely karakterfajának minősülő – növényfajok állományában, továbbá a zavarás, taposás révén az élőhely egészében.</p> <p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A jelölő növényfaj virágzó hajtásai ki vannak téve illegális vadvirágszedők általi károsításnak.</p>
H04	Vandalizmus vagy gyűjtogatás	M	95	<p>9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési területen a vandalizmus különböző formái jelentkeznek visszatérően. A jelölő élőhelyre ezek közül kiemelt veszélyt jelent a gyűjtogatás, valamint a vadvédelmi kerítések megrongálása (ezáltal a felújítás sikerességének kockáztatása).</p>
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)	M	36	<p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A jelölő növényfaj a félárnyékos vagy nyílt, napfényes területeket kedveli. A Tartósabb árnyalás visszaszorulásához vezet. Jelenleg ismert állományaikban mind az őshonos, mind a tájidegen fásszárúak megfelelő kezelés nélkül spontán terjedés révén képesek árnyékolásukkal kiszorítani a jelölő növényfajt.</p>
L05	Csökkenő termékenység /	M	<1	<p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): A jelölő növényfaj jelenlegi állománya kicsiny és</p>

	genetikai leromlás (pl. beltenyésztés vagy endogámia)			elszigetelt, ami a genetikai állomány leromlásához, a populáció hanyatlásához vezethet.
M07	Vihar, forgószél	M	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A jelölő élőhely állományaiban erősebb szélöntés nagyobb területeken keletkeztethet felújítási kényszert, ami csökkenti az idős állományok arányát, növeli elszigeteltségüket.
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábónálló vagy fekvő holt fát)	L	10	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): Az erdőt átszelő műutak és vasútvonalak, illetve a főbb sétautak és nyiladékok mentén bizonyos sávban balesetvédelmi okokból nem, vagy csak korlátozottan tarthatók fenn a kevésbé állékony idős fák. Az emiatt szükséges fakivágás, esetenként a felújítás korlátozása összességében jelentős területen okozza a jelölő élőhely átalakítását; egyfajta kedvezőtlen szegélyhatás érvényesül. Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>): A jelölő bogárfaj számára kifejezetten kedvező szaporodási feltételeket nyújtanak az utak mellett szegélyhelyzetben levő, jobb besugárzást kapó idős kocsányos tölgy egyedek. Ezek a fák viszont éppen balesetveszélyre való – nem alaptalan – hivatkozással nagyobb valószínűséggel kerülnek kivágásra, mint az állománybelsőben található példányok. A nagy hőscincért ezért kifejezetten kedvezőtlenül érinti az utak, nyiladékok menti fák kivágása.
B20	Növényvédő szerek erdősztyepp használata	L	36	Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az erdősztyepp rovarkártévk, illetve egyéb ízeltlábúak (szúnyogok, kullancsok) visszaszorítására használt vegyszerek nem körültekintő használata negatív hatással lehet a jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen közvetlen pusztulásukhoz vezethet.
F12	Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében	L	<1	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A Sóstói-erdő területén keresztül földalatti szennyvízvezeték halad főbb nyiladékok nyomvonalát követve. A csővezeték karbantartása időszakos bolygatással jár, esetleges sérülés, havária során a felszín alatti vizek elszennyeződésének kockázata fennáll.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	36	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A tervezési területen a burkolt utak, erdei utak, nyiladékok mellett az erdőállományok belsejében is egyre több helyen előfordul terepi kerékpározás, ami károsítja az élőhely élővilágát. Néhány helyen terepkerékpáros pálya illegális kiépítése is megtörtént, ami a növényzet eltávolításával, kisebb földmunkával még kedvezőtlenebb beavatkozást jelent. A gyalogos- és lovas túrázás hatása kevésbé számottevő.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	L	36	Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az előhasználatok során az őshonos fafajú idős, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy száradó, de még élő faegyedek eltávolítása negatív hatással van a jelölő, ill. jelölő státuszra javasolt bogárfajokra, hiszen ezáltal élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeik semmisülnek meg.

Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő, illetve jelölő státuszra javasolt élőhelyre vagy fajra, és milyen módon gyakorol hatást?
F01	Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)	M	95	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A Sóstói-erdő egész területére különböző faktorokon keresztül hatással van közvetlen környezetének fokozatos beépülése révén szomszédos városi környezet, lakóterület. Az egyes hatótényezők egyedi hatását a megfelelő veszélyeztető kategóriáknál részletezzük. Általános értelemben az egyre terjedő városi környezet leginkább a terület és ott található élőhelyek fokozott igénybevételében, az egyes hatások felerősítésében jelentkezik.

A táblázatban az élőhelytípus kódja után szereplő csillag (*) azt jelenti, hogy az élőhelytípus kiemelt jelentőségű.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Sóstói-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A Natura 2000 területen a természetvédelmi célkitűzés, hogy a jelölő közösségi jelentőségű élőhely – a 9110* kódú „Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)” legalább az alapállapot felmérés során tapasztalt nagyságban, karakterét megőrizve, az azt fenntartóan szabályozott gazdálkodás keretében, a Sóstói-erdő területére jellemző, ott található természetes mozaik formájában fennmaradjon.

A jelölő élőhely megőrzésével egyidejűleg a célkitűzés része a Natura 2000 területen található jelölő fajok: a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*); a jelölő státuszra javasolt skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), állományainak természetes élőhelyeiken való megőrzése, lehetőség szerint összehangoltan a nem jelölő státuszú közösségi jelentőségű fajok – nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*) védelmének szempontjaival.

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A terület egységének, természetes élőhelyi sokféleségének megőrzése: szükséges a különböző típusú homoki tölgyes élőhelyek megőrzése, azok megóvása átalakítással, beépítéssel, vonalas létesítmények kialakításával, bővítésével szemben. Az erdő területét vagy területének intaktságát csökkentő beavatkozások mellőzendők.
- A homoki tölgyes erdők fenntartása, különös tekintettel az erdőssztyep jellegű felnyíló, és a hegyvidéki jellegű fajegyütteseket tartalmazó természetközeli állományokra.
- Őshonos fafajú állományokban a természetes folyamatokhoz közel álló dinamikus fenntartás elérése szükséges; indokolt a kiterjedt tarvágásos véghasználatok mellőzése, a folyamatoshoz közeli erdőborítás fenntartása, illetve természetközeli vegyes korösszetételű állományok, állománycsoportok kialakítása.
- A jelölő élőhelynek minősülő állományokban végzett felújítások során célkitűzés a természetes aljnövényzet lehetőség szerinti megőrzése, kímélete. Ennek érdekében lehetőség szerint szükséges a felújításokban a teljes talajelőkészítés és tuskózás (az erősen elakadosodott állományokat kivéve) elhagyása, az ápolásokban totális gyomirtók alkalmazásának mellőzése. A talaj és az aljnövényzet bolygatását a lehető legkisebbre

javasolt csökkenteni. A felújítási területeken – azok méretével arányosan – cserje-és gyepszintjében is bolygatatlan hagyásfacsoportok fenntartása szükséges.

- Javasolt természetközeli felújítási és ápolási módok alkalmazása. Arra alkalmas részeken gazdálkodásmentes állományok, állományrészletek kialakítása és fenntartása. A táj- és termőhelyhonos fajokkal sikeresen nem felújítható állományrészletekben fátlan tisztások kialakítása erdősztyep-jellegű erdőszerkezet és fenntartása indokolt.
- Szükséges fenntartani megfelelő arányban az idős, álló és fekvő holt fát tartalmazó őshonos erdőterületeket, hogy az ilyen erdőkhöz kötődő közösségi jelentőségű bogárfajok állományai megőrizhetőek legyenek. Lábon száradó faegyedek és a holt fa megfelelő mennyiségű meghagyása a tájidegen fafajú állományokban is indokolt.
- A tájidegen erdőállományok esetében szükséges azok lehetőség szerinti fokozatos őshonos állományra cserélése, különösen a jelölő élőhelyekkel szomszédos, illetve azok összeköttetését biztosító területeken.
- Az intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kései meggy (*Prunus serotina*), zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*) – visszaszorítása, szükség esetén rendszeres beavatkozásokkal. A természetközeli/féltermészetes erdőállományokból a tájidegen fafajok – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kései meggy (*Prunus serotina*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöld juhar (*Acer negundo*) stb. – egyedeit el kell távolítani. Ennek során a sarj- vagy újulatképzést szükséges megakadályozni.
- A felnyíló erdőssztyepp jellegű állományokban szükséges a tisztások foltok szükség szerinti cserjéltelenítése, természetközeli erdőszegélyek, tisztások kímélete a bolygatástól, inváziós fajoktól.
- A jelölő erdei élőhely karakterét meghatározó lágyszárú növényzet megőrzése érdekében szükséges gondoskodni arról, hogy a felújításra kerülő területekről e fajok propagulumai legalább részben átjuthassanak az őshonos fafajú, de szegényes aljnövényzetű fiatalosok területére (ennek eszközei lehetnek passzívak – a felújítások megfelelő térbeli elrendezésével –, vagy aktívak: célzott maggyűjtés és kiszórás, avaráttelepítés).
- A természetközeli erdei aljnövényzet megóvása, a természetes felújulás segítése érdekében (taposás, túrás, rágási kár megelőzése miatt) a területen a nagyvad egyedszámának megfelelő szinten tartása indokolt, különös tekintettel a vaddisznóra. Szükség esetén a természetes erdődinamikát veszélyeztető vadlétszám mesterséges apasztása indokolt.
- A jelölő erdei élőhelyek inváziós veszélyeztetésének mértéke nem növelhető. Ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges inváziós fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok (pl. akác) telepítését, felújítását is szükséges kiküszöbölni.
- Fajmegőrzési program keretében a magyar nőszirom (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) állományok célzott eszközökkel elősegített gyarapítása szükséges.
- Az erdőterület minőségi és mennyiségi talajvízviszonyait kedvezőtlenül befolyásoló beruházások mellőzése szükséges, lehetőség szerint javasolt a talajvízviszonyokat kedvezően befolyásoló (növelő, stabilizáló) beavatkozások végrehajtása.
- Szükséges a közjóléti, idegenforgalmi, oktatási fejlesztések természetvédelmi szempontokkal való összehangolása, az igényes természetvédelmi szemléletformáló

programok, eszközök kidolgozása.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási fajvédelmi és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). A közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra vonatkozó kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat.

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

A Sóstói-erdő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 8 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2016-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat – pl. erdőrészlet, csatorna határ – követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezeléseket, beavatkozásokat gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai kisebb mértékben megváltozhatnak – bár ez meghatározott térbeli lehatároltságú erdőrészletek esetében ritkán fordul elő. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

Művelési ágakra vonatkozó információk, a terület adottságai, elérendő célállapot, ehhez rendelkezhető általános előírás-javaslatok:

A Sóstói-erdő területe csekély kivétellel erdő művelési ágú. A kivételt jelentő területeken művelésből kivett létesítmények találhatók.

- a) Erdő művelési ágú területek: Az erdőrészek túlnyomó része állami tulajdonban és a Nyírerdő Zrt. vagyonkezelésében van. Emellett öt erdőrészlet, összesen 5,61 hektár kiterjedéssel önkormányzati tulajdonban van, a NYÍRVV Nonprofit Kft. kezelésében. Az erdőterület mintegy 50%-a őshonos fafajú, vagy jelölő erdei élőhelynek, vagy jelölő élőhely potenciális élőhelyének illetve származékának (felújítási területek, származékerdők) tekinthető. Az erdőterület többi része túlnyomórészt nem vagy csak részben őshonos fafajú, alacsony természetességű állomány. A természetvédelmi kezelési célok megfogalmazásánál arra is szükséges figyelemmel lenni, hogy az őshonos fafajú, értékesebb állományok és az alacsonyabb természetességű, zömében nem őshonos fafajú állományok térben hogyan illeszkednek egymáshoz. A természetesebb állományok a tervezési terület nyugati -északnyugati részén csaknem egységes tömböt alkotnak, amelyben a tájidegen állományok kisebb foltokban jelennek meg. Dél és kelet felé haladva ugyanakkor a természetes állományok tömbje megbomlik, és fokozatosan a tájidegen fafajú, ültetvényszerű állományok nyernek teret, végül teljesen uralkodóvá válnak. A kezelési célok ehhez igazodva tehát a természetes, jelölő élőhelynek minősülő állományok helyben való – az erdőfelújítás/felújulás dinamikus jellegét figyelembe vevő – megőrzésén és állapotának javításán túl arra is koncentrálnak, hogy csökkentsék és megelőzzék a származékállományok, tájidegen fafajú erdők, és felújítási területek miatti fragmentáltságot. A kezelési egységek kialakítása tehát nem csupán az erdőrészek természetességi állapotát, jelölő élőhelyként való minősítését veszi figyelembe, hanem azt is, hogy milyen azok térbeli viszonya. A jelölő élőhelyek elszigetelt foltjai esetében sokkal hangsúlyosabbak a konzervációs megőrzés szempontjai (az idős állományokra nézve a viszonylagos érintetlenség), a nagyobb tömbökben viszont valamivel jelentősebb teret kaphatnak a dinamikus, a felújításra koncentrááló beavatkozások. A tájidegen fafajú erdőrészek esetében a jelölő élőhelyek, természetesebb erdőfoltok között elhelyezkedő, azokat összeköttetését megszakító állományok esetében nagyobb hangsúlyt kapnak a szerkezetátalakítás és a spontán terjedő fafajok visszaszorításával kapcsolatos beavatkozások. A kezelési javaslatok külön figyelmet fordítanak a szűk értelemben vett erdőgazdálkodási tevékenységeken túl a fával kevésbé fedett tisztás-jellegű növényzet fenntartására. Az erdészeti nyilvántartás szerinti erdőterületeken a hatályos erdőterv rendelet előírásai – annak hatályos időtartamán belül – összeegyeztethetőek a természetvédelmi célkitűzésekkel. A jelen fenntartási terv Kezelési Egységekre (KE) vonatkozó előírás javaslatai részben az erdőterv által nem szabályozott, az egyedi beavatkozások tervezése során fontos részletek, részben a hosszabb távú, azaz az eljövendő erdőgazdálkodási tervezési eljárások során érvényesíthető, értelmezendő.
- b) Művelésből kivett területek: A tervezési terület művelésből kivett részei utak, illetve beépített területek. A szűkebb (gazdálkodási-természetvédelmi) értelemben vett kezelés ezeken a területeken csak korlátozottan értelmezhető. A megfelelő kezelési egységnél megfogalmazott javaslatok azoknak a hatásoknak a kiszűrését célozza, ami kedvezőtlen hatással lehet a jelölő élőhelyekre.

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-1 kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület nagyobb, csaknem összefüggő, egységes tömböt alkotó, jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyesei, illetve az ebbe a tömbbe ágyazott, zömében táj-és termőhelyhonos, vagy egyéb

őshonos fafajú fiatalosok.

A kezelési egység elemei kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Általános élőhelyi besorolásukat tekintve alföldi homoki tölgyesek, és azok származékai. A terület legnagyobb részén idős, zárt homoki gyöngyvirágos tölgyesek találhatóak, részben azok felnyíló, illetve üdőbb, keményfaliget-jelleget is mutató változatai, illetve több-kevesebb mértékben akácelegyes, származékai. Az idősebb erdőállományok közé több hektáros – nem csupán táj- és termőhelyhonos, de zömében őshonos fafajú fiatalosok, illetve kisebb területű, ún. „lékes” felújítási területek ékelődnek, melyek szintén a kezelési egység területét képezik.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); őshonos fafajú fiatalosok (P1); őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): -
- Natura 2000 élőhelyek: euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (9110*)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*),
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: fekete gólya (*Ciconia nigra*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*), törpe szopránenevér (*Pipistrellus pygmaeus*) sápadt éjicincér (*Trichoferus pallidus*), pettyes szilcincér (*Saperda punctata*), díszes nyárfacincér (*Saperda perforata*), szőrös szarvasbogár (*Aesalus scarabaeoides*), laposorrú ormányos (*Gasterocercus depressirostris*), hullámos díszbogár (*Coraebus undatus*), orrszarvúbogár (*Oryctes nasicornis*), pompás virágbogár (*Protaetia aeruginosa*), réti kardvirág (*Gladiolus imbricatus*), epergyöngyike (*Muscari botrytes*), kétlevelű sarkvirág (*Platanthera bifolia*), szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*), erdei borkóró (*Thalictrum aquilegifolium*), nagy ezerjófű (*Dictamnus albus*), ágas tapló (*Grifola frondosa*), túskegomba (*Cladomeris umbellatus*), laskapereszke (*Hypsizygus ulmarius*), madárfészek (*Neottia nidus-avis*), vörös rókalepke (*Nymphalis xanthomelas*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok középpontjában az erdők szerkezeti, dinamikai, és fajösszetételi szempontú természetességi állapotának javítása, a tájidegen fajok visszaszorítása, továbbá az élőhelytípushoz kötődő jelölő és jelölő státuszra javasolt fajok számára kedvező állapot fenntartása áll. Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

Természeteshez közeli erdőszerkezet megőrzése: A kezelési egység területén az idősebb és érett korú állományokra jellemző, elegyfajok részvételével előálló lombkoronabeli szintezettség, az élőhelynek megfelelő összetételű és sűrűségű cserjeszint fenntartása mellett kiemelten fontos a vastag álló és fekvő holtfa megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása.

Folyamatoshoz közeli erdőborításra való törekvés, dinamikus korszerkezet kialakítása: A felújítások során törekedni szükséges arra, hogy az érett korú/idős állományok – erdőrészlet

határoktól függetlenül – megszakítatlan mátrixot képezzenek, azaz ne alakuljanak ki jelentős területű, idős állományokat egymástól elszigetelő, nem erdő fiziognómiájú (felújítási területek, fiatalosok) területrészek. Ugyanakkor a felújítások megfelelő térbeli és időbeli elrendezésével nagyobb erdőtömb szintjén is változatos korszerkezet alakulhasson ki. A dinamikus korszerkezet kialakítása érdekében célszerű bizonyos felújítási célú beavatkozásokat nem csupán az idősebb, erdészeti szempontból túltartott, hanem – ahol mód van rá – a viszonylag fiatalabb állományok részterületein is megkezdeni.

A jelölő erdei élőhely idős állományainak megfelelő arányú fenntartása: A dinamikus korszerkezet kialakítására vonatkozó keretjavaslat érvényesülése mellett szükséges, hogy a kezelési egység területén hosszabb – 3-4 erdőtervezési ciklus távlatában – időtávra és megfelelő arányban kerüljenek kijelölésre erdőgazdálkodási tevékenységtől lehetőség szerint mentesített állományrészletek. Javasolt ezért, hogy a jelenlegi 90 évesnél idősebb korú tölgyes főfafajú erdőrészletek mindegyikében az erdőrészlet területének mintegy 20-50%-a (erdőrészlet állapotától függően) hosszabb (erdőtervezési ciklusokon túlmutató) időtávra kerüljön kijelölésre kíméleti területként, ahol az inváziós fajokkal kapcsolatos, illetve balesetvédelmi célú beavatkozásokon kívül nem történik erdőgazdálkodási beavatkozás.

Kiméletes felújítási technológia: A nagyobb kiterjedésű tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel járó felújítást lehetőség szerint kerülni kell. Felújítás során törekedni szükséges mikrotarvágás mérettartományába tartozó, vagy lékes beavatkozásra. A felújítási területeket maximum 0,5, vagy legfeljebb 1 hektár mérettartományú terület egységekre célszerű korlátozni. A fenti mérethatáron belül a nagyobb méretű beavatkozások esetében – különböző korhadtsági fokú holt fát is tartalmazó, bolygatatlan cserje- és gyepszintű – hagyásfacsoportok meghagyása javasolható. A termőhelynek megfelelő elegyfajok telepítésével is szükséges elősegíteni a mielőbbi záródást. Ahol a termőhelyi viszonyok – elsősorban kiszáradásból adódó – megváltozása nem teszi lehetővé a kocsányos tölgyes célállomány létrehozását, ott egyes kocsányos tölgyes vagy táj- és termőhelyhonos egyéb fajú állomány létrehozása javasolt.

Felnyíló – erdőssztyep – szerkezet lokális támogatása az erdőgazdálkodásban: A kezelési egység bizonyos területén a természeti adottságok nem teszik lehetővé táj- és termőhelyhonos fajokkal a zárt erdő fenntartását, illetve felújítását. Ilyen termőhelyeken a természetvédelmi célkitűzéseknek megfelelő, ezért javasolt a lombkoronaszint alacsony záródásával jellemezhető felnyíló szerkezetű erdő fenntartása, és az erdőgazdálkodás ennek megfelelő folytatása.

Inváziós fajok terjedésének megakadályozása: A felújítási területek térbeli tervezésénél javasolt elsősorban az intenzíven terjedő fásszárúak nagyobb arányával jellemezhető foltokban megkezdeni a felújítást, hogy az inváziós fajok gócpontjai is egyúttal megszüntethetők legyenek. Intenzíven terjedő tájidegen fajok alkotta, vagy azok nagy arányával jellemezhető állományok közelében kerülni szükséges az erőteljesebb bontást vagy lékek nyitását. Nevelővágások során az inváziós terjedésre hajlamos tájidegen fajok lehetőség szerint maradéktalan eltávolítására szükséges törekedni. Gyérítések és egészségügyi termelések során az intenzív terjedésre hajlamos tájidegen fajok magszóró, vagy potenciálisan magszóró példányainak eltávolítása javasolt, hogy elsőbbséget élvezzen. A felújítások peremi (általában vadvédelmi kerítés nyomvonalát kísérő) sávjában folyamatosan szükséges gondoskodni az inváziós növényfajok eltávolításáról. Kerülni szükséges minden erdőgazdálkodási, vagy azt kísérő beavatkozás során az olyan helyzetek kialakítását, amelyek inváziós fajok megtelepedését tartósan elősegítő gócpontokat hoznak létre (pl. tuskóprizmák, különböző depóniák, erdőgazdasági utak karbantartásakor kialakuló, majd nem karbantartott földhányások, árkolás).

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

Körzeti erdőterv: A Nyíregyházi erdőtervezési körzet erdőterve. Jelenleg folyik a körzeti erdőtervezés.

b) Javasolt előírások:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03) */Megjegyzés: A javaslat nem okvetlenül – a jelen fenntartási terv készítésének időszakában érvényes nyilvántartás szerinti – teljes erdőrészekre, hanem azok meghatározott részére vonatkoztatva is érvényesíthető./ Új megjegyzés: A kezelési egység vonatkozásában a javaslat a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérésre vonatkozik. A faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőterületek esetében a beavatkozásokat elsődlegesen az intenzíven terjedő fásszárú fajok visszaszorítása, az utak, közelítő nyomok, ösvények, illetve létesítmények mellett élet és vagyonvédelmi okból történő beavatkozásokra szükséges korlátozni./*
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10) */Megjegyzés: A javaslat nem okvetlenül – a jelen fenntartási terv készítésének időszakában érvényes nyilvántartás szerinti – teljes erdőrészekre, hanem azok meghatározott részére vonatkoztatva is érvényesíthető./*
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részekként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11) */Megjegyzés: A táj- és termőhelyhonos fajjal sikerrel nem erdősíthető területek esetében (is) érvényesítendő javaslat./*
- Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16) */Megjegyzés: A 70 évnél idősebb korú őshonos fafajú állományokban legalább 10 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt./*
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák megőrzése. (E17)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22)

- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33) /Megjegyzés: Általában a 0,5 hektárt meg nem haladó méretű mikrotarvágás léptékű, illetve tájidegen, intenzív terjedésre képes fafajokat nagyobb arányban tartalmazó származékerdőkben a nagyobb kiterjedésű beavatkozás is alkalmazható./
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41) /Megjegyzés: Fakitermelés augusztus 15. és március 15. közötti időszakban való elvégzése javasolt./
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47) /Megjegyzés: A teljes talajelőkészítés elvégzésének vagy elhagyásának kérdése a felújítással érintett állomány állapotától függően mérlegelendő, két fő szempont figyelembe vételével: Egyrészt a tájidegen fafajokkal – elsődlegesen akác – erősebben egyes területeken a felújítás sikere miatt indokolt lehet a teljes talajelőkészítés. Másrészt a jelölő élőhely sérülékeny karakterfajait nagyobb arányban tartalmazó állományok esetében kifejezetten ellenjavalt a teljes talajelőkészítés./
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51) /Új megjegyzés: A tervezési egység területén elsődlegesen javasolt fafajok: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis*), gyertyán (*Carpinus betulus*), tatárjuhar (*Acer tataricum*), mezei juhar (*Acer campestre*), mezei szil (*Ulmus minor*), vénic szil (*Ulmus laevis*), hegyi szil (*Ulmus glabra*), madárcseresznye (*Cerasus avium*), vadkörte (*Pyrus pyraster*), vadalma (*Malus sylvestris*), zselnicemeggy (*Padus avium*), fehér nyár (*Populus alba*), rezgő nyár (*Populus tremula*) szürke nyár (*Populus x canescens*), bibircses nyír (*Betula pendula*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), kecskefűz (*Salix caprea*), törékeny fűz (*Salix fragilis*), mézgás éger (*Alnus glutinosa*). A jogszabályban a tervezési egységet magában foglaló erdészeti táj vonatkozásában tájhonos fafajként felsorolt fajok közül lokálisan nem igazolt honosságú, és nem javasolt a korai juhar (*Acer platanoides*) és hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*) alkalmazása a felújításokban a kezelési egység területén. A jogszabályban a tervezési egységet magában foglaló erdészeti táj vonatkozásában tájhonos fafajként felsorolt fajok közül lokálisan nem igazolt honosságú ezüst hárs (*Tilia tomentosa*) alkalmazása a felújításokban csak korlátozottan, a kocsányos tölgyes állományszintű felújítására termőhelyi okok miatt kevésbé alkalmas területeken javasolt./
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő,

inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)

- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása. (E75)
- Erdőszyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76)
- Tuskóprizmák, tuskópaszták nem létesíthetők. (E82)
- Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete. (E84)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- Tuskóprizmák, tuskópaszták felszámolása. (E93)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén belül a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) termőhelyén, illetve a hasonló, alacsony záródású, ritka, részben védett erdőpusztai lágyszárú fajoknak otthont adó növényzetű állományrészekben (mindenekelőtt a Nyíregyháza 11/A, 12/F, 13/D, 17/C erdőrészen belül) a – jelentős részben tájidegen inváziós fajok újulatából álló – cserjés növényzet részleges visszaszorítása.

A jelölő erdei élőhelytípusnak a felújítások és az inváziós fajok terjedése miatt különösen érzékeny lágyszárú karakteradó fajainak védelme érdekében javasolt e fajok legalább részleges áttelepítéséről gondoskodni a viszonylag szegényes fajösszetételű, de őshonos fafajú fiatal erdőállományokba. Ennek javasolt módja, hogy a felújítás előtt álló idős állományokból a karakteradó lágyszárú fajok propagulumai (célzott maggyűjtés vagy a természetes fajösszetételű aljnövényzetű foltokból az avarszint egy részének összegyűjtése révén) kerüljenek összegyűjtésre, és megfelelő kihelyezésre (magszórás, avarszétterítés) a hasonló termőhelyi adottságú fiatalosokban.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével, további fragmentációjával jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a természeti értékek védelme érdekében csak a fenntartási terv készítésének időszakában létező jelölt túraútvonalak mentén javasolható. Mivel a kezelési egység területe foglalja magában a tervezési terület legnagyobb természeti értékű részét, a nagyobb tömegeket vonzó, nagyobb igénybevétellel járó turisztikai/sport tevékenységektől, tömegrendezvényektől, azokat feltételező vagy lényegesen erősítő beruházásoktól (pl. erdei nyiladékok szilárd burkolattal való ellátása, kivilágítása, tűzrakóhelyek, kilátók, stb.) kialakítása a kezelési egység területét lehetőség szerint

mentesíteni szükséges – a kulturált természetjárás jelenleg is fennálló lehetőségének fenntartásával.

Az illegális hulladékelhelyezés csökkentése érdekében a kezelési egység beépített területtel érintkező részein javasolt legalább évi 2 alkalommal (február-március, illetve szeptember-október) hulladékmentesítést végezni.

Az illegális mértékű virág- illetve éti csiga gyűjtés megelőzése érdekében a területen fokozott őrzési tevékenységet javasolt végezni április-május hónapban, különösen április utolsó, és május első hetében az anyák napi és ballagási időszakban. Bár jelölő természeti értékek károsítását kevésbé érinti, szeptember-október hónapban a kocsányos tölgy idős példányain élő védett gombafaj, az ágas tapló (*Grifola frondosa*) illegális gyűjtésének megelőzésére javasolt az őrzési tevékenység.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A javasolt intézkedések célja, hogy a tervezési terület legértékesebb, magas természetességű erdőállományainak közel egységes tömböt alkotó részén a folyamatos erdőborításhoz közelítő, és a jelölő fajok igényei szempontjából is elfogadható állapot fenntartása mellett biztosítható legyen a szerkezetében, koreloszlásában változatos, megújulásra képes, inváziós fajok terjedésével szemben ellenálló erdőállapot kialakítása. A jelölő élőhelyek fenntartása, és a felújítások természetvédelmi sikere érdekében azonban - különösen az inváziós fajok jelenléte, valamint az idős állományokhoz kötődő jelölő fajok igényei miatt - szükséges bizonyos (tér- és időbeli, technológiai) korlátozásokat tekintetbe venni.

A közjóléti igénybevétel kapcsán az erdőnek a kezelési egység területét magában foglaló része jelenleg aránylag kevésbé érintett. A kulturált erdőjárás, természetjárás lehetőségét ezen a területen is szükséges fenntartani, de az érzékenyebb természeti értékek védelme érdekében a nagyobb igénybevételt szükséges úgy megelőzni, hogy a közjóléti, turisztikai fejlesztések az erdő más területeire essenek.

Fokozott őrzési tevékenység indokolt azokban az időszakokban, amikor illegális gyűjtési tevékenység jellemző az erdő területén, különösen április-május hónapban, amikor a jelölő faj magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *pannonica*) virágzó tövei is áldozatul eshetnek a virágszedőknek.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-2 kezelési egységhez tartoznak a tervezési területnek azok a részei, ahol a jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyes erdőrészek még bizonyos, csekély arányban jelen vannak, de vagy tájidegen fafajú erdőrészek veszik körül őket, vagy őshonos fafajú fiatalosokkal, illetve részben kocsányos tölgyes fafajú, és a jelölő élőhely elemeit tartalmazó, ám alapvetően nem táj- és termőhelyhonos származékardókkal alkotnak összefüggő tömböt.

A kezelési egység elemei kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Általános élőhelyi besorolásukat tekintve alföldi zárt homoki – gyöngyvirágos – tölgyesek, és azok nem táj- és termőhelyhonos fajok uralta származékai, továbbá részben a homoki tölgyesekhez hasonló fajok összetételű fiatalosok.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); őshonos fafajú fiatalosok (P1); őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB); őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC);

őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők (RDa); őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb)

- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)
- Natura 2000 élőhelyek: euro-szibériai erdőssztyepteptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (9110*)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: ligeti csillagvirág (*Scilla vindobonensis*), laposorrú ormányos (*Gasterocercus depressirostris*), pettyes szilcincér (*Saperda punctata*), sápadt éjjicincér (*Trichoferus pallidus*), szőrös szarvasbogár (*Aesalus scarabaeoides*), hullámos díszbogár (*Coraebus undatus*), orrszarvúbogár (*Oryctes nasicornis*), ágas tapló (*Grifola frondosa*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*), vízi denevér (*Myotis daubentoni*), szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*), törpe szoprándenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), téli zsurló (*Equisetum hyemale*), epergyöngyike (*Muscari botrytes*), vörös rókalepke (*Nymphalis xanthomelas*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok középpontjában a jelölő élőhelynek minősülő állományok minél nagyobb arányú további fenntartása, a velük érintkező fiatalosok és származékerdők természetességi állapotának javítása, a környező tájidegen állományok felől érkező negatív hatásoktól való védelme, továbbá az élőhelytípushoz kötődő jelölő és jelölő státuszra javasolt fajok számára kedvező állapot fenntartása áll. Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

Természeteshez közeli erdőszerkezet megőrzése és kialakítása: A kezelési egység területén az idősebb és érett korú kocsányos tölgyes állományokra jellemző, elegyfajok részvételével előálló lombkoronabeli színteztettség, az élőhelynek megfelelő összetételű és sűrűségű cserjeszint fenntartása mellett kiemelten fontos a vastag álló és fekvő holtfa megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása, és az ilyen szerkezet kialakítására való törekvés a fiatalosokban.

A jelölő erdei élőhely idős állományainak megfelelő arányú fenntartása: A kezelési egység területén igen alacsony arányban vannak az idős őshonos fafajú állományok, így azok megőrzésére kell törekedni. Szükséges, hogy a kezelési egység területén hosszabb – 3-4 erdőtervezési ciklus távlatában – időtávra és megfelelő arányban kerüljenek kijelölésre erdőgazdálkodási tevékenységtől lehetőség szerint mentesített állományrészletek. Javasolt ezért, hogy a jelenlegi 90 évesnél idősebb korú tölgyes főfafajú erdőrészletek mindegyikében az erdőrészlet területének mintegy 30-60%-a (erdőrészlet állapotától függően) hosszabb időtávra kerüljön kijelölésre kíméleti területként, ahol az inváziós fajokkal kapcsolatos, illetve balesetvédelmi célú beavatkozásokon kívül nem történik erdőgazdálkodási beavatkozás. Az idős kocsányos tölgyes állományokban a felújítási területeket „mikrotarvágás” léptékében, (maximum 0,5, vagy legfeljebb 1 hektár mérettartományú területen) kizárólag az összeomló, vagy intenzíven terjedő fásszárúk nagy arányával jellemezhető állományrészletekben javasolt létesíteni.

Nem táj- és termőhelyhonos fafajokkal erősebben elegyes erdőállományok szerkezetátalakítása: A felújítások során biztosítani szükséges, hogy az érett korú/idős állományok megszakítatlan mátrixot képezzenek, azaz ne alakuljanak ki jelentős területű, idős állományokat egymástól elszigetelő, nem erdő fiziognómiájú (felújítási területek, fiatalosok)

területrészek. Ugyanakkor a felújítások megfelelő térbeli és időbeli elrendezésével nagyobb erdőtömb szintjén is változatos korszerkezet alakulhasson ki.

Az erdőállomány természetességi értékét figyelembe vevő felújítási technológia: A idős kocsányos tölgyes állományokban a nagyobb kiterjedésű tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel járó felújítást lehetőség szerint kerülni kell. Felújítás során törekedni szükséges a lékes, esetleg mikrotarvágásos léptékű beavatkozásra, a beavatkozást, lehetőség szerint 0,5 hektárnál kisebb területegységekre célszerű korlátozni. A termőhelynek megfelelő elegyfajok telepítésével is szükséges elősegíteni a mielőbbi záródást. A tájidegen fafajú származékerdőkben létesített felújítási területeken – különösen az akáccal erősen elegyes állományrészletekben – a felújítás sikere érdekében alkalmazható a teljes talajelőkészítés és nagyobb vágásterület. Emellett az olyan állományrészletekben lehet indokolt a teljes talajelőkészítés, ahol közjóléti, településvédelmi szempontból fontos a felújítás minél gyorsabb záródása és növekedése – (főbb sétányok és közjóléti létesítmények közvetlen környéke). Minden felújítási terület esetében – vágásterület méretétől és a fafajösszetételtől függő mértékben – őshonos fafajú hagyásfák, vagy lehetőség szerint különböző korhadtsági fokú holt fát is tartalmazó, bolygatatlan cserje- és gyepszintű hagyásfacsoportok meghagyása javasolható. Ahol a termőhelyi viszonyok – elsősorban kiszáradásból adódó – megváltozása nem teszi lehetővé a kocsányos tölgyes célállomány létrehozását, ott elegyes kocsányos tölgyes vagy táj- és termőhelyhonos egyéb fafajú állomány létrehozása javasolt.

Felnyíló – erdőssztyep – szerkezet lokális támogatása az erdőgazdálkodásban: A kezelési egység bizonyos területén a természeti adottságok nem teszik lehetővé táj- és termőhelyhonos fafajokkal a zárt erdő fenntartását, illetve felújítását. Ilyen termőhelyeken a természetvédelmi célkitűzéseknek megfelelő, ezért javasolt a lombkoronaszint alacsony záródásával jellemezhető felnyíló szerkezetű erdő fenntartása, és az erdőgazdálkodás ennek megfelelő folytatása.

Inváziós fajok terjedésének megakadályozása: A felújítási területek térbeli tervezésénél javasolt elsősorban az intenzíven terjedő fásszárúak nagyobb arányával jellemezhető foltokban megkezdeni a felújítást, hogy az inváziós fafajok gócpontjai is egyúttal megszüntethetők legyenek. Intenzíven terjedő tájidegen fafajok alkotta, vagy azok nagy arányával jellemezhető állományok közelében kerülni szükséges az erőteljesebb bontást vagy lékek nyitását. Nevelővágások során az inváziós terjedésre hajlamos tájidegen fafajok lehetőség szerint maradéktalan eltávolítására szükséges törekedni. Gyérítések és egészségügyi termelések során az intenzív terjedésre hajlamos tájidegen fafajok magszóró, vagy potenciálisan magszóró példányainak eltávolítása javasolt, hogy elsőbbséget élvezzen. A felújítások peremi (általában vadvédelmi kerítés nyomvonalát kísérő) sávjában folyamatosan szükséges gondoskodni az inváziós növényfajok eltávolításáról. Kerülni szükséges minden erdőgazdálkodási, vagy azt kísérő beavatkozás során az olyan helyzetek kialakítását, amelyek inváziós fajok megtelepedését tartósan elősegítő gócpontokat hoznak létre (pl. tuskóprizmák, különböző depóniák, erdőgazdasági utak karbantartásakor kialakuló, majd nem karbantartott földhányások, árkolás).

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

Körzeti erdőterv: A Nyíregyházi erdőtervezési körzet erdőterve. Jelenleg folyik a körzeti erdőtervezés.

b) Javasolt előírások:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03) */Megjegyzés: A javaslat nem okvetlenül – a jelen fenntartási terv készítésének időszakában érvényes nyilvántartás szerinti – teljes erdőrészekre, hanem azok meghatározott részére vonatkoztatva is érvényesíthető./*
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10) */Megjegyzés: A javaslat nem okvetlenül – a jelen fenntartási terv készítésének időszakában érvényes nyilvántartás szerinti – teljes erdőrészekre, hanem azok meghatározott részére vonatkoztatva is érvényesíthető./*
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11) */Megjegyzés: A táj- és termőhelyhonos fajjal sikerrel nem erdősíthető területek esetében (is) érvényesítendő javaslat./*
- Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16) */Megjegyzés: A 70 évnél idősebb korú őshonos fafajú állományokban legalább 10 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt./*
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Természetes-, természet szerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)

- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33)
/Megjegyzés: Általában a 0,5 hektárt meg nem haladó méretű mikrotarvágás léptékű beavatkozás, illetve tájidegen, intenzív terjedésre képes fafajokat nagyobb arányban tartalmazó származékerdőkben a nagyobb kiterjedésű tarvágás is alkalmazható./
- A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes, magszóró fa meghagyásával. (E34) */Megjegyzés: tájidegen fafajokkal erősebben elegyes állományok esetében nagyobb kiterjedésű véghasználat is alkalmazható./*
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41) */Megjegyzés: Fakitermelés augusztus 15. és március 15. közötti időszakban való elvégzése javasolt./*
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47)
/Megjegyzés: A teljes talajelőkészítés elvégzésének vagy elhagyásának kérdése a felújítással érintett állomány állapotától függően mérlegelendő, három fő szempont figyelembe vételével: Egyrészt a tájidegen fafajokkal – elsődlegesen akác – erősebben elegyes területeken az őshonos fafajokkal történő felújítás sikere miatt indokolt lehet a teljes talajelőkészítés. Másrészt a jelölő élőhely sérülékeny karakterfajait nagyobb arányban tartalmazó állományok esetében kifejezetten ellenjavalt a teljes talajelőkészítés. A harmadik szempont, hogy a közjóléti létesítmények közvetlen közelében, vagy településvédelmi okokból gyors növekedést és záródást kívánó területeken indokolt lehet a teljes talajelőkészítés./
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása. (E75)
- Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők. (E82)
- Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete. (E84)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- Tuskóprizmák, tuskópászták felszámolása. (E93)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jelölő erdei élőhelytípusnak a felújítások és az inváziós fajok terjedése miatt különösen érzékeny lágyszárú karakteradó fajainak (gyöngyvirág (*Convallaria majalis*), fürtös salamonpecsét (*Polygonatum multiflorum*), soktérű salamonpecsét (*Polygonatum odoratum*), salátaboglárka (*Ranunculus ficaria*), keleti ibolya (*Viola suavis*), csodás ibolya (*Viola mirabilis*), erdei tisztesfű (*Stachys sylvatica*), enyves zsálya (*Salvia glutinosa*)) védelme érdekében javasolt e fajok legalább részleges áttelepítéséről gondoskodni a viszonylag szegényes fajösszetételű, de őshonos fafajú fiatal erdőállományokba. Ennek javasolt módja, hogy a felújítás előtt álló idős állományokból a karakteradó lágyszárú fajok propagulumai (célzott maggyűjtés vagy a természetes fajösszetételű aljnövényzetű foltokból az avarszint egy részének összegyűjtése révén) kerüljenek összegyűjtésre, és megfelelő kihelyezésre (magszórás, avarszétterítés) a hasonló termőhelyi adottságú fiatalosokban.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével, további fragmentációjával jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Az illegális hulladékelhelyezés csökkentése érdekében a kezelési egység beépített területtel, műúttal érintkező részein javasolt legalább évi 2 alkalommal (február-március, illetve szeptember-október) hulladékmentesítést végezni.

A közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a természeti értékek védelme érdekében elsősorban a kezelési egység jelenleg is jobban igénybe vett (a Sóstói úttól keletre eső oldalon, illetve a Kórháztól délre eső) területrészein javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok ne járjanak erdőterület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található, jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyes erdőrészek részben vagy teljesen szigetszerűen képviselik a jelölő élőhelytípusokat a jellegtelen fiatalosok tájidegen fafajok által jellemezhető környezetben. A jelölő élőhelyek, és azok idős állományaikhoz kötődő jelölő fajok helyben való megőrzésén túl ezek a szigetszerű erdőrészek kiindulópontul szolgálhatnak későbbi, a környező erdőrészekben potenciálisan megvalósítható természetességi állapotjavításnak, ezért tartós fennmaradásukról szükséges gondoskodni. A kezelési egységben található őshonos fafajú fiatalos állományok, illetve a nem őshonos fafajok uralta, de a jelölő élőhely egyes jellemzőit, fajösszetételét még részben viselő származékterületek természetessége ugyanis megfelelő beavatkozásokkal (állománynevelés, szerkezetátalakítás) javítható.

A közjóléti igénybevétel kapcsán az erdőnek a kezelési egység területét magában foglaló része az átlagosnál erősebben érintett, ami a terület elhelyezkedéséből, adottságaiból, hagyományaiból is következik. További közjóléti/turisztikai fejlesztések esetén a terület vonzerejét adó természeti adottságok terhelése is növekszik, amit szükséges figyelembe venni a tervezésnél.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-3 kezelési egységhez tartoznak a tervezési területnek azok a táj- és termőhelyidegen fafajú erdőrészek, amelyek őshonos fafajú,

többségében jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek legfontosabb állományával szomszédosak, illetve azok nagyobb, csaknem összefüggő tömbjein belül – az őshonos tömb folytonosságát megszakítva – helyezkednek el. Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Állománytípusukat tekintve főként vörös tölgyesek és akácok, kisebb részben egyéb vegyes összetételű erdők.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): S1 (akácültetvények), S3, egyéb ültetett tájidegen lombos erdők)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*),
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: széleslevelű nőszőfű (*Epipactis helleborine*), epergyöngyike (*Muscari botrytes*)

(d) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja az, hogy ezeken a területeken olyan erdőgazdálkodás folyjék, ami elősegíti az őshonos fafajú, jelölő élőhelyeknek minősülő erdőrészek jobb állapotban való tartását és csökkenti a jelölő élőhelyek elszigeteltségét. Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

A kezelési egység területén található erdőrészek esetében javasolt az erdőgazdálkodási tevékenységeket úgy folytatni, hogy a környezetükben elhelyezkedő természetvédelmi szempontból értékesebb, jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyes, illetve őshonos fafajú fiatal erdőrészek szempontjából veszélyeztető tényezőnek minősülő faktorok (elsősorban az inváziós fajok terjedése) csökkenthetők legyenek. Javasolt ezért a jelölő élőhelyek szomszédságában olyan pufferzóna létrehozása (ennek célszerű minimális szélessége 20 méterben adható meg), ahol az intenzíven terjedő tájidegen fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása rendszeres. Ezen túlmenően a kezelési egység olyan erdőrészeiben (vagy az erdőrészek meghatározott részein), ahol a termőhelyi adottságok ezt lehetővé teszik, a felújítások során őshonos fafajú állományok kialakítására javasolt törekedni. A kezelési egység területén található vegyes (tájidegen-őshonos) vagy őshonos, de természeti szempontból jellegtelen állományokban az erdőgazdálkodási beavatkozások során szintén az idegenhonos fajok visszaszorítására, és természeteshez közelítő erdőszerkezet kialakítására javasolt törekedni. A kezelési egység területén szórványosan előfordulnak elszórtan idős kocsányos tölgy hagyásfák, és egyéb, a kultúrállományokban természetvédelmi értéket hordozó őshonos fafajok (pl. vadkörte, hazai nyarak, nyírek), melyek megőrzésére javasolt törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

Körzeti erdőterv: A Nyíregyházi erdőtervezési körzet erdőterve. Jelenleg folyik a körzeti erdőtervezés.

b) Javasolt előírások:

- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29) */Megjegyzés: Mindenekelőtt az őshonos fafajú állományokkal szomszédos állományrészekben, minimálisan 20 méteres sáv szélességben./*
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31) */Megjegyzés: Mindenekelőtt az őshonos fafajú állományokkal szomszédos állományrészekben, minimálisan 20 méteres sáv szélességben./*
- Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhozonyos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E55)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós céllal javasolt a nem őshonos fafajú állományok táj- és termőhelyhozonyos fajú állománnyá alakítása. Javasolt célállomány: tölgyes, amennyiben a termőhely ezt nem teszi lehetővé: hazai egyéb keménylombos, hazai nyáras, hazai egyéb lágylomb.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az erdőterület csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Az illegális hulladékelhelyezés csökkentése érdekében a kezelési egység beépített területtel, műúttal érintkező részein javasolt legalább évi 2 alkalommal (február-március, illetve szeptember-október) hulladékmentesítést végezni.

A közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a természeti értékek védelme érdekében elsősorban a kezelési egység jelenleg is jobban igénybe vett (a Sóstói úttól keletre eső oldal) területrészein javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok ne járjanak erdőterület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőrészek, mint inváziós terjedésre hajlamos fajok forrásai kockázatot jelentenek a környezetükben elhelyezkedő, természetvédelmi szempontból értékesebb, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek és fiatalosok szempontjából. Emellett részben a jelölő élőhelyek és őshonos fafajú fiatalosok csaknem összefüggő tömbjeibe

ágyazódva rontják azok összeköttetését. A javaslatok célja ezeknek a kockázatoknak, és a kedvezőtlen fragmentációs hatásnak a csökkentése, továbbá bizonyos esetekben a kezelési egység területén található állományok szerkezetátalakítása illetve természetességük lehetőség szerinti növelése révén az őshonos fafajú állományok közötti összeköttetés javítása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Alapvetően nem őshonos fafajú erdőrészetek, amelyek őshonos fafajú, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészetek vagy őshonos fafajú fiatalosok nagyobb tömbjeivel nem érintkeznek. Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Állománytípusukat tekintve főként vörös tölgyesek, akácosok, kisebb arányban erdeifenyvesek, csertölgyesek, és egyéb vegyes összetételű erdők.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): akácültetvények (S1), egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékterületek (RDa)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: epergyöngyike (*Muscari botrytes*)

(d) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja az erdőtömb egységének biztosítása a természetesség javításának lehetőségével. Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

A kezelési egység területén található erdőrészetek esetében javasolt az erdőgazdálkodási tevékenységeket úgy folytatni, hogy minél kisebb teret kapjanak az intenzív terjedésre képes tájidegen fajok. Ezen túlmenően a kezelési egység olyan erdőrészleteiben (vagy az erdőrészetek meghatározott részein), ahol a termőhelyi adottságok ezt lehetővé teszik, a felújítások során őshonos fafajú állományok kialakítására javasolt törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírási javaslatok:

a) Kötelező előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

Körzeti erdőtervezés: A Nyíregyházi erdőtervezési körzet erdőterve. Jelenleg folyik a körzeti erdőtervezés.

b) Javasolt előírások:

- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes

- faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
  - A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
  - Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
  - Természetes, természetszerű és származék erdővel határos erdőterületek felújítása tájhoz fajokkal, illetve célállománnyal. (E55)
  - A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
  - A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós céllal javasolt a nem őshonos fafajú állományok táj- és termőhelyhoz fajú állománnyá alakítása. Javasolt célállomány: tölgyes, amennyiben a termőhely ezt nem teszi lehetővé: hazai egyéb keménylombos, hazai nyáras, hazai egyéb lágylomb.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az erdőterület csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Az illegális hulladékelhelyezés csökkentése érdekében a kezelési egység beépített területtel, műúttal érintkező részein javasolt legalább évi 2 alkalommal (február-március, illetve szeptember-október) hulladékmentesítést végezni.

A közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a természeti értékek védelme érdekében elsősorban a kezelési egység jelenleg is jobban igénybe vett (a Sóstói úttól keletre eső oldal) területre javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok ne járjanak erdőterület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőrészeknek térbeli elhelyezkedésük folytán csekély elhanyagolható befolyásuk van a jelölő élőhelyek és fajok állapotára a Natura 2000 területen belül. Ugyanakkor, mint inváziós terjedésre hajlamos fajok forrásai bizonyos kockázatot jelentenek. A javaslatok célja ezeknek a kockázatoknak a csökkentése, továbbá bizonyos esetekben, ahol lehetőség nyílik rá, a kezelési egység területén található állományok szerkezetátalakítása. A kezelési egység területén szórványosan előfordulnak elszórtan idős kocsányos tölgy hagyásfák, és egyéb, a kultúrállományokban természetvédelmi értéket hordozó őshonos fafajok (pl. vadkörte, hazai nyarak, nyírek), melyek megőrzésére javasolt törekedni.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: A jelölő élőhelynek minősülő homoki tölgyesek származékának tekinthető – park jellegű fás területek az erdőtömbön belül. Ezek – az egykori tudószanatórium, jelenleg a Jósza András Oktatókórház Sóstói úti telephelyén található

állomány kivételével – az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával (P6), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy hősincér
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: orrszarvúbogár (*Oryctes nasicornis*), pompás virágbogár (*Protaetia aeruginosa*), szarvas gyászbogár (*Cryphaeus cornutus*)

(d) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok célja az őshonos faállomány – és az ahhoz kötődő jelölő állatfajok életfeltételeinek – fenntartása. Általános keretjavaslatok a gazdálkodást érintően:

A kezelési egység területén található területek speciális funkciót töltenek be, mint intézményi parkok és mint közösségi tér (erdei tornapálya). A gazdálkodás szempontjai ennek keretében értelmezhetőek. Javasolt az őshonos faállomány – a kocsányos tölgy magas arányával – fenntartása, az idős faegyedek (baleset- és vagyonvédelmi szempontokkal összehangolt) oltalma.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

Körzeti erdőterv: A Nyíregyházi erdőtervezési körzet erdőterve. Jelenleg folyik a körzeti erdőtervezés.

b) Javasolt előírások:

- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
/Megjegyzés: Az álló holtfa törzsét szükség esetén olyan mértékig visszavágva, hogy ne legyen balesetveszélyes./
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E47)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű

mellőzése. (E65)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az erdőterület/zöldfelület csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése az Erdei Tornapálya (Nyíregyháza 24/ÜK) területén, esetleg a Nyíregyháza 24/TN erdőrészlet területén javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok lehetőleg ne járjanak erdőterület/zöldfelület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel (pl. parkolóhely-igény, zaj- és fényszennyezés, tűzveszély, hulladék, stb.).

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található területek speciális funkciót töltenek be, mint intézményi parkok és mint közösségi tér (erdei tornapálya). Teljes értékű erdei élőhelyként ezért nem funkcionálnak, mindazonáltal faállományukban az idős kocsányos tölgyek fontos élőhelyet nyújtanak a jelölő faj nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) számára. Részben emiatt, részben pedig a szóban forgó területek közjóléti, egészségvédelmi, esztétikai funkcióinak céljából javasolt az idős fákat – főként az őshonos kocsányos tölgyet – is tartalmazó (de a baleset- és vagyonvédelmi szempontoknak is megfelelő) faállomány kialakítása/fenntartása, illetve pótlása.

A kezelési egység területén belül található Erdei Tornapálya (Nyíregyháza 24/ÜK erdőrészlet) és közvetlen környezete a közjóléti típusú használat központi színtere. Célszerű a közjóléti/turisztikai jellegű fejlesztéseket továbbra is erre a pólusra építeni, de szükséges figyelembe venni a környező erdőterület terhelhetőségét.

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Erdőterületen belül található füves tisztás, valamint az erdő szegélyén található árok és az azt szegélyező sétaút. Mindkét területrész elsősorban közjóléti célú igénybevétel szempontjából érintett fátlan terület.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): jellegtelen száraz és félszáraz gyepek (OC)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén található területek speciális funkciót töltenek be, mint közösségi

tér (erdei sportpálya), kutyasétáltató ösvény, illetve vízelvezető árok (Csalóközi-csatorna). A Natura 2000 kijelölés és fenntartásának vonatkozásában gazdálkodási szempontok elsődlegesen az inváziós fajok visszaszorítását érintően merülnek fel.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.

Körzeti erdőterv: A Nyíregyházi erdőtervezési körzet erdőterve. Jelenleg folyik a körzeti erdőtervezés.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.(GY26)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása. (GY107)
- Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.(GY108)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység részét képező Csalóközi-csatornán javasolható vízviisszatartó műtárgy vagy műtárgyak létesítése, amelyek segítségével javíthatók a szomszédos erdei élőhelyek talajvízviszonyai. A vízviisszatartás esetleges megvalósítása, nem utolsósorban, mivel annak hatásterülete vélhetően a környező beépített területeket is érinti csak – a jelen fenntartási terv keretein túlmutató – előzetes tervezés alapján lehetséges.

A kezelési egység részét képező tisztás (Nyíregyháza 8/TI erdőrészlet) füves növényzetének erdőlátogatók által kevésbé igénybe vett, elsősorban erdőszegélyi részein javasolható a pusztai tölgyesek füves növényzetére jellemző, az erdő teljes területére nézve ma már meglehetősen ritka előfordulású lágyszárú növényfajok (enyvesszegfű (*Lychnis viscaria*), illatos borjúpázsit (*Anthoxanthum odoratum*), fekete lednek (*Lathyrus niger*), tarajos csormolya (*Melampyrum cristatum*), réti kakukkszegfű (*Lychnis flos-cuculi*), citromkocsord (*Peucedanum oreoselinum*), bársonyos tüdőfű (*Pulmonaria mollissima*), közönséges méreggyilok (*Vincetoxicum hircinum*), tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), sápadt sás (*Carex pallescens*), tavaszi sás (*Carex caryophylla*), festő rekettye (*Genista tinctoria*) (magról történő) megtelepítése.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a zöldfelület jelentős csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

Közjóléti létesítmények fenntartása, esetleges fejlesztése a Nyíregyháza 8/TI erdőrészlet területén javasolható. Az esetleges közjóléti-turisztikai fejlesztéseket úgy javasolt tervezni és végrehajtani, hogy azok lehetőleg ne járjanak erdőterület/zöldfelület igénybe vételével és túlzott járulékos terheléssel (pl. parkolóhely-igény, zaj- és fényszennyezés, tűzveszély, hulladék, stb.).

A kezelési egység területén jellemző az illegális hulladékelhelyezés, illetve szemetelés, ezért indokolt rendszeres hulladékmentesítést végezni.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területe bizonyos inváziós fajok terjedése szempontjából érzékeny és veszélyeztetett, ezért ezzel kapcsolatban szükséges megfelelő kezelést végezni.

A kezelési egység területe a közjóléti típusú használat fontos színtere. Célszerű a közjóléti/turisztikai jellegű fejlesztéseket továbbra is ennek megfelelően tervezni, de szükséges figyelembe venni a környező erdőterület terhelhetőségét.

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-7 kezelési egység a tervezési területen áthaladó műút és vasút területét foglalja magában. A kezelési javaslatok célja ezekhez a vonalas létesítményekhez kapcsolódó negatív hatások mérséklése.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): út- és vasúthálózat (U11), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6)
- Natura 2000 élőhelyek: -
Érintett közösségi jelentőségű fajok: farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*) Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén gazdálkodás nem folyik. A javasolt beavatkozásokat a „(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok” pont részletezi.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

A kezelési egység területére nem releváns.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén található vonalas létesítmények mentén (az azokkal egy helyrajzi számon szereplő ingatlanon) jellemző a nagyrészt tájidegen fásszárú és lágyszárú fajok terjedése. Ennek visszaszorítására javasolt a szegélyek rendszeres kaszálása, szárzúzózása. Különösen indokolt a vasúthoz kapcsolódó meredek oldalakon az akác visszaszorítása azelőtt, hogy a sarjról rendszeresen felverődő hajtások termést érlelnének.

Az utak, a vasút- és útrézsűk vegyszeres növényvédelme általában nem javasolt. Kivételesen indokolt esetben, célzott kijuttatással lehet nagyobb egészségügyi vagy természetvédelmi veszélyt jelentő inváziós fajjal szemben elfogadható a vegyszeres védekezés. Ilyen potenciális eset lehet egy, eddig a területen nem jelenlevő inváziós faj – pl. a közegészségügyi kockázatot hordozó kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzianum*) gócpontjának

megjelenése.

Szükséges hatósági ellenőrzéssel, esetleg szalagkorlát kiépítésével megakadályozni, hogy a Sóstói út mentén, a Natura 2000 területre eső helyrajzi számú ingatlanokon az erdőszegély gyepjén rendszeresen, szabálytalanul gépkocsik parkoljanak (összefüggésben a Nyíregyháza-Sóstón található idegenforgalmi szempontból népszerű létesítményekhez kapcsolódó közösségi közlekedési lehetőségek és parkolókapacitás korlátozottságával).

Természetvédelmi okokból is javasolható a jelenleg nem üzemelő Nyírvidéki Kisvasút Nyíregyháza-Sóstó közötti szakaszán a keskeny vágányú menetrend szerinti személyszállító vasúti közlekedés (legalábbis szezonális) újbóli beindítása, és a Nyíregyháza-Sóstó közötti közösségi közlekedés javítása.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység vonalas létesítményei mentén jelentős kockázatot jelent a nagyrészt tájidegen fásszárú és lágyszárú fajok terjedése, amelyek a szomszédos erdőállományokat is fertőzhetik propagulumaikkal, sarjaikkal. Ez a jelenség rendszeres kezelést igényel.

A kezelési egység területén a műút jelentős, bizonyos időszakokban túlterhelt gépkocsiforgalma kockázatot jelent az erdő jelölő élőhelyei és fajai számára (állatfajok gázolásból eredő pusztulása, elhajított csikkból eredő tűzveszély, hulladék, illegális parkolás). Szükséges emiatt a Nyíregyháza – Sóstó közötti forgalom minél jelentősebb részét a közösségi közlekedés irányába terelni. Ehhez fontos – bár önmagában nem elégséges – eszköze lehet a Nyírvidéki Kisvasút érintett szakaszán a személyszállító forgalom újbóli megindítása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: A KE-8 kezelési egység a tervezési területen található beépített területeket foglalja magába (egy szálloda, egy egészségügyi intézmény, és egy telephely).

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): -
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén gazdálkodás nem folyik, azzal kapcsolatos kezelési javaslatok nem merülnek fel. A javasolt beavatkozásokat a „(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok” pont részletezi.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

A kezelési egység területére nem releváns.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén az épületek kialakítását és világítását úgy javasolt kialakítani illetve átalakítani, hogy a természetes élőhelyek állatvilágát (kiemelten: madárvilág, röpképes rovarvilág, denevér) ne veszélyeztesse. Kerülni javasolt a nagy üvegfelületek, illetve poláros tükrözésű egyéb felületek alkalmazását, a fényszennyezés mértékét a lehető legalacsonyabbra javasolt csökkenteni.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területének épületei és azok világítása potenciális veszélyt jelentenek az erdei állatvilág: kiemelten a madarak és röpképes rovarok számára. Megfelelő beavatkozásokkal ez a hatás mérsékelhető.

A tervezési területtel szomszédos területekre vonatkozó javaslatok

Jelen fenntartási terv elsődleges célja a HUNH20109 kódú Sóstói-erdő Natura 2000 területre vonatkozó javaslatok megfogalmazása. Ugyanakkor a jelölő természeti értékek megőrzése szempontjából fontos az azokra közvetlenül ható táji környezet megfelelő állapotban tartása is. Ezzel kapcsolatban az alábbi keretjavaslatok fogalmazhatók meg:

- A Sóstói-erdő Natura 2000 területtel egy egységet alkotó erdőtömb erdőként történő fenntartása, területi egységének, kiterjedésének, intaktságának megőrzése.
- A Sóstói-erdő Natura 2000 területtel egy egységet alkotó erdőtömbben az őshonos fafajú állományok megőrzése, lehetőség szerint arányuk növelése. Az intenzíven terjedő tájidegen fafajok arányának csökkentése, felújításban való alkalmazásuk mellőzése.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület egészére vonatkozóan javasolt javítani az erdők vízigényének biztosítását, ami az elmúlt évtizedek talajvízszintcsökkenése és aszályosodási tendenciái miatt vált szükségessé. A Sóstói-erdő Natura 2000 területet érintő Csalóközi-csatorna, illetve az – egy szakaszán – közvetlenül mellette haladó VIII. Érpataki-főfolyás megfelelő vízvisszatartó műszaki megoldások révén potenciális lehetőséget nyújtanak a talajvízviszonyok javítására. A vízvisszatartás megvalósítása csak – a jelen fenntartási terv keretein túlmutató – előzetes tervezés alapján lehetséges, figyelembe véve az adott csatornák rendeltetését, fenntartási követelményeit, és a víztestek kommunális, illetve ipari szennyvízzel, valamint csapadékvízzel való terheltségét, valamint a környező beépített területekre és termőföldre vonatkozó hatást.

Az erdőgazdálkodás keretein belül nem őshonos fafajú állományok táj- és termőhelyhonos fajú állományá alakítása a KE-3 és KE-4 kezelési egységek vonatkozásában indokolt.

A további élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

Terjedő cserjés növényzet és inváziós fásszárúak visszaszorítása erdőssztyep-növényzetű fajgazdag tisztásos foltokon: a KE-1 kezelési egység területén belül.

A jelölő erdei élőhelyre jellemző lágyszárú karakterfajok propagulumainak áttelepítése felújítás előtt álló területekről szegényes fiatalos állományokba: a KE-1 és KE-2 kezelési egységre vonatkozóan.

Fátlan tisztás növényzetének gazdagítása az erdőssztyep növényzet füves élőhelyegyüttesének lágyszárú karakterfajaival: a KE-6 kezelési egységre vonatkozóan.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések ezen kívül a következők szerint javasolhatók:

A **magyar nőszirm** (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek. Mindezen túl, tekintettel arra, hogy a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) állománya igen kicsiny, szűk elterjedésű, ezért különösen sérülékeny a területen, javasolható a helyi, vagy közeli populációkból gyűjtött termés felhasználásával, „ex situ” szaporítás segítségével megerősíteni az állományokat.

A **nagy hőscincér** (*Cerambyx cerdo*) és a **skarlátbogár** (*Cucujus cinnaberinus*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1, KE-2, és KE-5 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek. A kezelési egységek leírásánál megfogalmazottakon túl a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) – továbbá egyéb xilofág rovarok – védelme érdekében javasolható, hogy a balesetvédelmi okokból kivágásra kijelölt idős kocsányos tölgyek esetében a törzs lehetőség szerint a talajszinttől mintegy 2 méteres magasságban legyen kivágva, hogy a megmaradt csonkban a jelölő bogárfaj lárvái kifejlődhessenek.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2016-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2016-os felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A jelölő élőhely monitorozása és kutatása: Javasolt 10 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhely: 91I0*-Euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) állományainak változását is legalább két mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű erdőkre vonatkozó módszertan.

Alkalmazott természetvédelmi és erdészeti kutatások keretében lenne szükséges vizsgálni és értékelni a különböző, hagyományos, és jelenleg kísérletinek tekinthető erdőfelújítási módszerek sikerességét (természetvédelmi, műszaki, gazdasági értelemben egyaránt).

Magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) monitorozása: A terület jelölő növényfajának esetében az ismert állományok rendszeres monitorozására – tekintettel a szűk elterjedésre és a populációk kis méretére – éves rendszerességgel javasolt sort keríteni. A

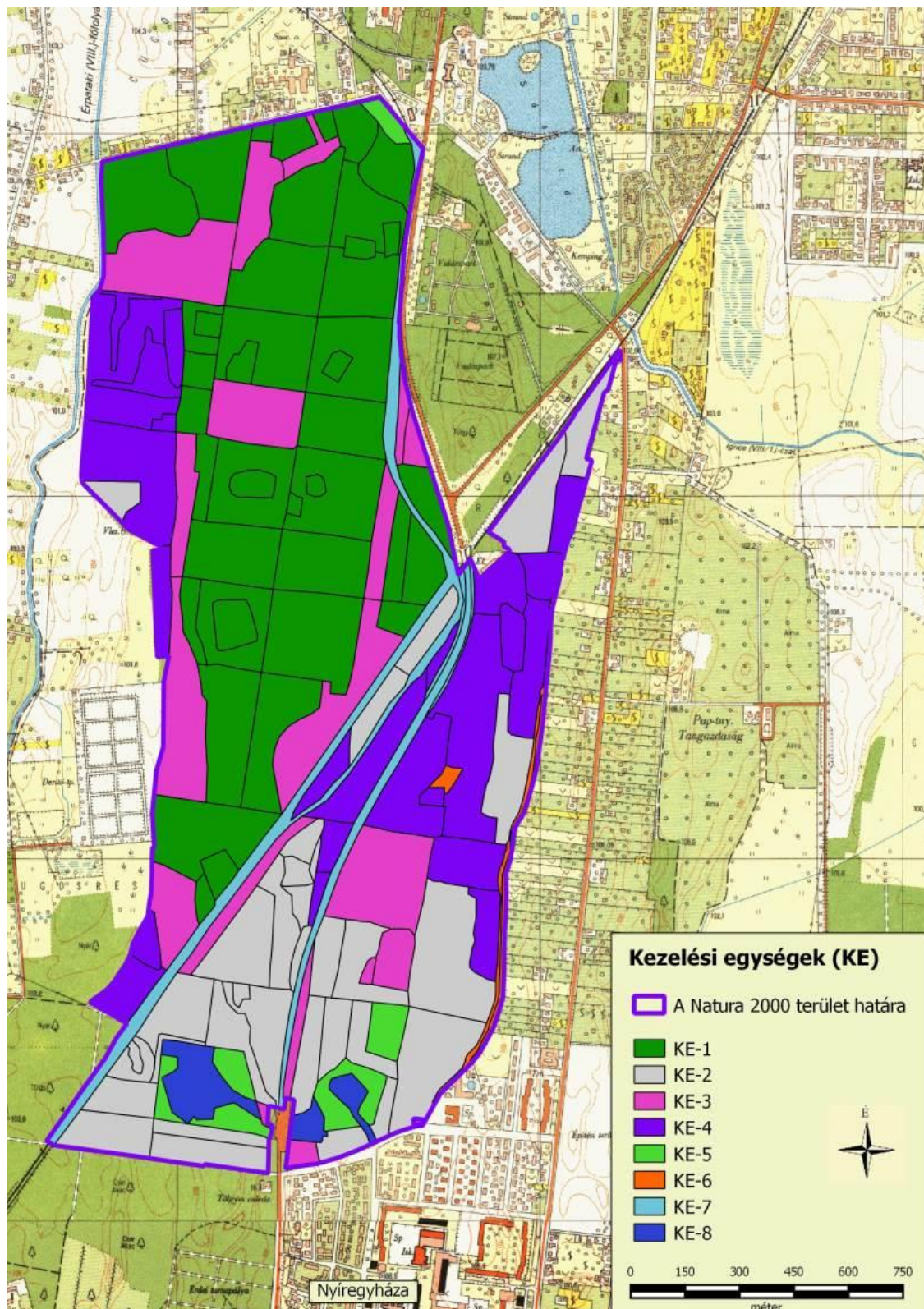
rögzítendő paraméterek: hajtásszám és polikormonok száma; virágzó hajtások száma.

Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), **skarlátbogár** (*Cucujus cinnaberinus*) monitorozása és kutatása: A nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), és a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) monitorozását a Natura 2000 terület 75 éves vagy annál idősebb, őshonos fafajú erdőállományaiban történő, előfordulásukra utaló életnyomok (imágó, lárva előfordulása, rágáskép, kirepülési nyílások, elhullott példányok) vizsgálatával végezhető 3 évente. A jövőbeni alkalmazott természetvédelmi kutatás célja lehet annak meghatározása, hogy egy idős, őshonos erdőrészletben milyen mennyiségű friss (néhány éves) lábönálló és elfekvő holt faanyag szükséges ahhoz, hogy a skarlátbogárnak (*Cucujus cinnaberinus*) tartós és életképes populációja maradjon fenn.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

A kezelési egységek elhelyezkedése a tervezési területen (2016.)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Sóstói-erdő (HUHN20109) különleges természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

Ezen túl a terület országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetének része (ld. 1.6. fejezet).

A tervezési terület jelentős része (91,56%) a Magyar Állam tulajdonában van. További (8,44%) van állami tulajdonban, egyéb kezelésben. A terület többi része önkormányzati, illetve magántulajdonban található.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai

megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer 2014. évi adatok alapján a Sóstói-erdő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Nyíregyháza közigazgatási területét érintve ugyan több fizikai blokkban található, azonban azokra - a terület jellegéből adódóan – a Natura 2000 agrártámogatás jelenleg nem vehető igénybe.

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Sóstói-erdő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Nyíregyháza közigazgatási területét érintve ugyan több fizikai blokkban található, azonban azokra - a terület jellegéből adódóan – a Natura 2000 agrártámogatás jelenleg nem vehető igénybe.

Az azonosítók évenként változnak, így a táblázat csak tájékoztató jellegű. A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) legfrissebb adatai a <https://www.mepar.hu/> honlapon érhetők el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Létezik a Vidékfejlesztési program keretében erdős területekre vonatkozó „VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” támogatás is. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, magánjogi tulajdonban lévő Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz a felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente, változó összegű kompenzációs támogatás igényelhető.

Erdő-környezetvédelmi kifizetések

A Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett „VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések” pályázat célja a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztése, a fafajok adaptációs készségének növelése, az egyes területeken az erdőtípus, fafajösszetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatása. A kiírás alapján kizárólag magánjogi erdőgazdálkodó és települési önkormányzat kaphat támogatást a jogerős erdőtervvel rendelkező, Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrészletben történő örökös erdőgazdálkodásra, erdőállományok kézimunka igényes ápolására, illetve természetkimélő anyagmozgatásra.

Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása

A „VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18)” pályázat célja egyrészt a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza.

Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

A VP5-8.2.1-16 számú felhívás célja a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése a jelenlegi erdőzónában és az alföldi erdőssztyepp területeken, hozzájárulva a mezőgazdasági és az állattenyésztési termelékenység növeléséhez.

Erdősítés támogatása

A VP5-8.1.1-16 célja a klímaváltozás hatásainak csökkentése, a szél és vízerózió elleni védekezés, valamint a faanyag, mint környezetbarát nyersanyag és megújuló energiaforrás iránti növekvő igény kielégítése érdekében az erdőterület növelésének támogatása.

Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A VP5-8.5.1.-16 felhívás a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú, vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani.

Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

A VP4-15.2.1.1-16 számú felhívás célja a klíma rezisztens fafajok biztosítása, fafajaink

evolúciós potenciáljának fenntartása a genetikai változatosság megőrzése a fajok alkalmazkodóképességének érdekében.

Erdészeti, genetikai erőforrások fejlesztése

A VP4-15.2.1.2.-17 számú felhívás célja a magyarországi erdészeti fajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosságot, mint az alkalmazkodóképesség alapját és fajok evolúciós potenciálját hosszútávon megvédi és fenntartja.

Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

A VP5-8.3.1-17 számú felhívás az erdőgazdálkodás biztonsága érdekében szükséges fokozott figyelmet fordítani az erdőtüzek kialakulásának megelőzésére – a pályázati felhívás ehhez biztosít megfelelő támogatást.

Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A VP5-8.4.1.-16 számú támogatás célja az erdőtüzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása.

Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

A VP5-8.6.2-16 számú felhívás célja az erdők gazdasági értékének növelése olyan erdészeti beavatkozásokkal, amelyek által az erdők nagyobb mértékben képesek ellátni gazdasági értékteremtő funkcióikat.

Ide kell érteni azokat a beavatkozásokat is, amelyek hatásai nem azonnal, hanem a jövőben várható fahasználatok során tapasztalhatók.

Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A VP4-8.5.2.-17 számú felhívás célja, hogy a magyar erdők közjainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön.

Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

A VP5-8.6.1-17 számú felhívás célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli erdőgazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges elsődleges feldolgozást szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a lokális megújuló energiarendszer kiszolgálást, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés, azonban egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés nincs hatályban. Ebből adódóan nincsenek speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések.

A Natura 2000 gyep-területekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyep természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a

jelölő értékek miatt fontosak, egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek. A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

Mivel ezek a területek rendszerint nem támogatható területrészek, így a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, cserjéseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak intenzív jellegű gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer szinte kizárólag magánerdőgazdálkodók számára elérhető. Támogatás igénybevételére nem jogosult önkormányzat, költségvetési szerv, valamint az a gazdálkodó szervezet, amelyben a Magyar Állam tulajdoni hányada eléri vagy meghaladja az 50%-ot. Ennek következtében az állami tulajdonú erdőben igen csekély lehetőség nyílik arra, hogy a Natura 2000 elvárásokkal összhangban levő természetvédelmi célok érvényesüljenek. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami erdőben is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is. A problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene venni a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni, az inváziós fajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatban folyamatban van egy *”A Natura 2000 területekkel kapcsolatos tájékoztatás, bemutatás és szemléletformálás egységes eszközrendszerének kialakítása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén”*(pályázati azonosító KEHOP-4.1.0-15-2016-00012) elnevezésű Környezet és Energetikai Hatékonyság Operatív Program keretében megvalósuló pályázat, melynek fő célkitűzése a Natura 2000 területek bemutatása, megismertetése, a Natura 2000 területek társadalmi elfogadottságának növelése. A fejlesztés keretében négy fő

tevékenység megvalósításával kívánjuk elérni a Natura 2000 területekkel kapcsolatos tájékoztatás, bemutatás és szemléletformálás eszközszerének fejlesztését: Mobil kiállítási anyag összeállítása; a HNPI egyes tanösvényeinek, bemutató területeinek, belépési pontjainak interaktív bemutatási elemekkel történő fejlesztése; kommunikációs eszközök fejlesztése.

3.3.3. Egyéb

Nyíregyháza – mint jelentős lakosságú, jelentős oktatási intézményrendszerrel és szereppel rendelkező megyei jogú város – életében a Sóstói-erdő jelenti az egyik legkézenfekvőbb és legközvetlenebb kapcsolódást a lakosság és a természet viszonyában. Javasolt ezért a Sóstói-erdőre vonatkozóan javasolt specifikus a helyi – különböző szintű – közoktatási intézmények számára alkalmazható környezeti nevelési program kidolgozása.

A kezelési javaslatokban foglaltak egy részére (például hulladékmentesítés, egyes inváziós fajok lokális visszaszorítása, tisztások cserjésedésének visszaszorítása) megfelelő szakmai koordináció mellett civil önkéntes tevékenység keretében is van mód, és történtek erre vonatkozó kísérletek. A hasonló kezdeményezések támogatása segíti a természetvédelmi célkitűzések megvalósítását.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Kifejtve a 3.4.2. pont alatti táblázatban, összevontan a kommunikáció címzettjeivel.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
Egyeztető fórum	<ul style="list-style-type: none"> ● gazdálkodók ● a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói ● a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok ● egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2017.04.26. (Nyíregyháza)	Részvevők száma: 12
Önkormányzati közzététel	<ul style="list-style-type: none"> ● gazdálkodók ● a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói ● a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok ● egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2017.04.27-05.08. (Nyíregyháza)	Kifüggesztés darabszáma: 1
Honlap	<ul style="list-style-type: none"> ● gazdálkodók ● a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói ● a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok ● egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2017.04.12-től meghatározott ideig letölthető volt	http://www.e-misszio.hu/n2
Érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	<ul style="list-style-type: none"> ● a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok 	2017.04.12-21. között	Kiküldött értesítések darabszáma: 73 levél + 176 e-mail

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása, tartalma és eredménye:

1. Az egyeztető fórum időpontjának és helyszínének egyeztetése megtörtént az érintett szakmai tervezőkkel, természetvédelmi örökkel és a tájegységvezetővel, valamint a fórum helyszínének otthont adó Magánerdőkért Egyesület (MERD) Erdészeti Információs Központtal (2017. április).
2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációban résztvevő E-misszió Egyesület honlapján (2017.04.12).
3. Az érintett önkormányzat (Nyíregyháza) 2017.04.27. - 2017.05.08. között 10 napra kifüggesztette a fenntartási tervet.
4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és/vagy e-mailben) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2017.04.12-21. között) és tartalmazták a véleményezéshez szükséges információkat (terület kód, név, érintett települések, véleményezési határidő, egyeztető fórum időpontja stb.). A címzettek köre, az értesítés módja, a tőlük érkezett válaszok, valamint a rájuk adott tervezői válaszok a 4. sz. mellékletben találhatóak.
5. Az érintettek felé meghirdetett időpontban és helyszínen, 2017.04.26-án 14:00 órai kezdéssel a Magánerdőkért Egyesület (MERD) Erdészeti Információs Központjának felső termében (4400 Nyíregyháza, Kótaji út 35.) az egyeztető fórum megtartásra került, melyről emlékeztető és fotó dokumentáció készült. A fórumon 12 fő vett részt.
6. A beérkezett véleményeket és észrevételeket a kommunikációban közreműködő szakértő összefoglalta, és a tervkészítő, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság részére eljuttatta.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Társadalmi egyeztetést követően 13 címzett részéről érkezett visszajelzés a Natura 2000 fenntartási tervvel kapcsolatban. A legtöbb véleményt megyei szervek küldték meg. Emellett voltak országos, régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek, önkormányzat, magántulajdonos, vadásztársaság is a véleményezők között. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság részt vett a fenntartási terv egy részének elkészítésében.

A legfontosabb beérkezett vélemények a 3.4.3.1. táblázatban láthatóak.

3.4.3.1. A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Nyíregyházi Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- Felhívja a figyelmet a 2001.LXIV.trv 3. és 4. §-ra. - A területen nincs nyilvántartott régészeti lelőhely. - Tájékoztat a 2001.LXIV.trv 24.§-a alapján régészeti emlék, lelet, tárgy találása esetén szükséges teendőkről.)	Levélben	Nem	Az észrevételek a Natura 2000 fenntartási terv relevanciáján túlmutatóak.

Nyíregyházi Járási Hivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- Vízvisszatartás tervezésekor meg kell vizsgálni a hatásterületet, és a termőföldeken történő termelésre gyakorolt hatását.)	levélben	Igen	A 3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés fejezetben a vízvisszatartásra vonatkozó javaslat kiegészítésre került az észrevételnek megfelelően.
Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (<i>Vízrendezés:</i> - Ismertet érintőleges vízügyi érintettséget [Érpataki-főfolyás]. - 83/2014. Korm. rendelet értelmében a csatorna partéleitől számított 6-6 m széles parti sávot szabadon kell hagyni. - Szükségesnek tartja az irtási munkálatok (kaszálás, cserjeirtás) végrehajtását, legalább évente 2 alkalommal. - Az esetleges vízfolyási akadályokat a mederből el kell távolítani. - A meder feliszapolódásának érdekében a helyreállítási feladatokat el kell végeznie, a kitermelt iszap parti sávban történő deponálásával. <u>Vízgyűjtő-gazdálkodás Tervezés:</u> - Javasolja az 1.7.6 fejezetet aktualizálni a 1155/2016. Korm. határozat és a 14. számú Hivatalos Értesítő alapján. - ismerteti a területre vonatkozó megállapításait [érintett víztestek, védett területek, valamint állapotuk javítása céljából megfogalmazott intézkedések]. <u>További javaslatok:</u> - Tájékoztat, hogy az Érpataki-főfolyás Natura 2000 területtel határos szakaszán vízvisszatartás kizárólag az Igazgatóság előzetes megkeresésével tervezhető. - Tájékoztat, hogy az Érpataki-főfolyást jelentős tisztított kommunális és ipari szennyvíz, valamint csapadékvíz terhelés éri. Bár a mederben visszatartott víz hozzájárulna az erdő vízháztartásának javulásához, a víztesten lokálisan kedvezőtlen hatást fejthet ki a vízminőségre. - Kéri javaslatának figyelembevételét, további	levélben	Igen	A 3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés fejezetben a vízvisszatartásra vonatkozó javaslat kiegészítésre került az észrevételnek megfelelően. Az 1.7.6. fejezetben a VGT megfelelő hivatkozásának aktualizálása megtörtént. Az érintett víztestekkel kapcsolatos háttérinformációk egy része a megalapozó dokumentáció 1.1.2. Vízrajzi adottságok, illetve 1.3.3.4. Vízgazdálkodás fejezeteibe kerültek beépítésre.

		kifogást nem emel, a fentiek figyelembevételével javasolja elfogadását. Kér tájékoztatást az elfogadott terv kihirdetéséről.)			
NYÍRERDŐ Zrt., Nyíregyházi Erdészet	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	<p>Igen (- Általánosságban megdicséri a tervet. - Az értékes élőhelyek fenntartása mellett [melyet maga is kiemelten fontosnak tart] véleménye szerint a törvényi szabályozásokat és a közjóléti igényeket is figyelembe kell venni.</p> <p><u>KE-1</u> - Hivatkozik az elmúlt 10 év együttműködésére és tapasztalataira, véleménye szerint a 2009. évi erdőtrv. és a most megjelenő, folyamatos erdőborítással kapcsolatos fogalmak tapasztalat nélkül próbálják eltéríteni a gyakorlati gazdálkodókat. - A fenntartási terv nem igazodik a felhalmozott jó és rossz tapasztalatokhoz. - A folyamatos erdőborítás nem kivitelezhető. - 2008-tól több erdőrészletben, eltérő nagyságban [0,2-2,0 ha] végeztek tuskózás nélküli felújítást, amelyek közül csak néhány erdőrészletben, kis területi aránnyal vannak eredményes felújítások. Felsorolja a veszélyforrásokat. - Javasolja a 0,5-1,0 ha erdőfelújítási egységeket. - Célszerűnek és eredményesnek tartja a teljes talaj-előkészítés végrehajtását, különösen az inváziós fásszárúakkal elegyes részekben, hagyásfa csoportok meghagyásával. - Márc.15-ig kéri a fakitermelési időszakot bővíteni. - A fiatalabb állományok esetében nem tartja lehetségesnek az erdőfelújítást, mert nincsenek középkorú tölgyes állományok. - Nem tartja célszerűnek felnyíló foltok mesterséges létrehozását, de a már meglévő természetesen óvását támogatja.</p> <p><u>KE-2</u> - A fenti módosításokat javasolja a KE-2-be is.</p>	Levélben, fórumon	Igen	<p>A megelőző 10 év erdőgazdálkodási tapasztalataival kapcsolatos információk kiegészítésre kerültek a megalapozó dokumentáció 1.3.3.2 Erdészet fejezete. A konkrét élőhelykezelésre vonatkozó javaslatok esetében több változtatás is történt (elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységeket illetően): A kis kiterjedésű felújításokra vonatkozó javaslatban a beavatkozások javasolt kiterjedését 0,5-1 ha mérettartományra történő változtatása. A teljes talajelőkészítés korlátozására vonatkozó javaslat több szempontú finomítása. A fakitermelés javasolt időszakának március 15-ig történő meghosszabbítása. Szóró elhelyezésére vonatkozó tiltó javaslat finomítása. Egyes szakkifejezések alkalmazásának (folyamatos erdőborítás, mikrotarvágás) pontosítása. A Sóstói-erdő Natura 2000 területen kívüli, de azzal egységes tömböt alkotó részeivel kapcsolatban is javaslatok kerültek megfogalmazásra.</p>

		<p><u>Natura 2000 területen kívül eső erdőrészek</u></p> <p>Javasolja, hogy a Sóstói-erdő nem Natura 2000 területbe tartozó részeire vonatkozóan is szülessenek az erdei élőhelyek védelmét szolgáló javaslatok.</p> <p><u>Összességében</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Javasolja a terv gyakorlati tapasztalatokra alapozott átdolgozását. - Szűkebb szakmai, terepi egyeztetést javasol. <p><u>Egyéb</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nem tartja célszerűnek, hogy a vadgazdálkodó ne üzemeltethessen szórót a KE-1-ben, mivel a vadállomány csökkentés csak így lehet biztonságos. - Javasolja, hogy a vadászati jogosultak elérhetőségei jelenjenek meg a dokumentumban.) 			
NYÍRVV Nonprofit Kft.	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	<p>Igen</p> <p>(- Jelzi, hogy írásban fog reagálni a fenntartási tervre [nem érkezett be].</p> <ul style="list-style-type: none"> - A 0,5 hektáros erdőfelújítással vannak kedvező és kedvezőtlen tapasztalataik is. - A profitorientált, vagy nonprofit gazdálkodási módszer, illetve az erdészeti hatóság elvárása meghatározza alapvetően a gazdálkodói lehetőségeket. - Véleménye szerint erdei élőhely nincs erdő nélkül. - Alternatív módszerekkel (pásztás előkészítés, csak tárcsázás, részleges tuskózás) problémáik voltak. Szerinte össze kell hangolni valamilyen módon az élőhelyvédelmet és a felújítások során végzett talajelőkészítést. - Kiemeli a támogatási rendszer fontosságát a kérdésben [több pénz és idő szükséges az alternatív módszerekhez.] - A tölgyes erdő létrehozását véleménye szerint ellehetetleníti a vízhiány.) 	Fórumon	Igen	<p>Az erdőgazdálkodással kapcsolatos javaslatok kiegészítésre kerültek.</p> <p>A konkrét élőhelykezelésre vonatkozó javaslatok esetében több változtatás is történt (elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységeket illetően):</p> <p>A kis kiterjedésű felújításokra vonatkozó javaslatban a beavatkozások javasolt kiterjedését 0,5-1 ha mérettartományra történő változtatása.</p> <p>A teljes talajelőkészítés korlátozására vonatkozó javaslat több szempontú finomítása.</p> <p>A fakitermelés javasolt időszakának március 15-ig történő meghosszabbítása.</p> <p>Szóró elhelyezésére vonatkozó tiltó javaslat finomítása.</p> <p>Egyes szakkifejezések alkalmazásának (folyamatos erdőborítás, mikrotarvágás) pontosítása.</p>
Országos Magyar Vadászkamara, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	<p>Igen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Megdicséri a tervet. - A terület komplex vadgazdálkodási kezelést igényel szerinte. - Meglátása szerint a vadászat a legkisebb, de egyik legkonfliktusosabb 	Fórumon	Nem	<p>Az észrevételek a Natura 2000 fenntartási terv relevanciáján túlmutatóak.</p>

		szereplő, szempont a természetvédelem, az erdőgazdálkodás, és a városi közjóléti érdek. - Felvállalja, hogy motorja legyen az egyeztetéseknek.)			
Aranyfácán Földtulajdonosi Vadásztársaság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- Szándékukban áll leadni a területet, kivenni a vadászterületükből és kíméleti területként hasznosítani.)	Fórumon	Nem	Az észrevételek a Natura 2000 fenntartási terv relevanciáján túlmutatóak.

3.4.3.2. A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

A terület két erdőgazdálkodójának (Nyírerdő Zrt., NyírVV Nonprofit Kft.) javaslatai alapján az alábbi módosítások, kiegészítések születtek:

- A megelőző 10 év erdőgazdálkodási tapasztalataival kapcsolatos információk kiegészítésre kerültek a megalapozó dokumentáció 1.3.3.2 Erdészet fejezete.
- A konkrét élőhelykezelésre vonatkozó javaslatok esetében több változtatás is történt (elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységeket illetően).
- A kis kiterjedésű felújításokra vonatkozó javaslatban a beavatkozások javasolt kiterjedését 0,5-1 ha mérettartományra történő változtatása.
- A teljes talajelőkészítés korlátozására vonatkozó javaslat több szempontú finomítása.
- A fakitermelés javasolt időszakának március 15-ig történő meghosszabbítása.
- Szóró elhelyezésére vonatkozó tiltó javaslat finomítása.
- Egyes szakkifejezések alkalmazásának (folyamatos erdőborítás, mikrotarvágás) pontosítása.
- A Sóstói-erdő Natura 2000 területen kívüli, de azzal egységes tömböt alkotó részeivel kapcsolatban is javaslatok kerültek megfogalmazásra.

A vízgazdálkodásra vonatkozó információk, illetve a vízvisszatartásra vonatkozó javaslatok a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság és a Nyíregyházi Járási Hivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Osztály észrevételei alapján kerültek kiegészítésre.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUHN20109 Sóstói-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUHN20109 Sóstói-erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. január „13.”

